Έν Όλύμπω

Τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό
ISSN: 2732-7558

ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ «ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ»

Αριθμός Τεύχους: 21, Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2022
Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.enolympo.gr

- Κοινωνιολογικά θέματα
- Δρώμενα του Δικτύου
- Καλλιτεχνικά θέματα
- Λαογραφικά θέματα
- Ιστορικά θέματα
- Παιδαγωγικά θέματα
- Λογοτεχνικά θέματα
- Πολιτιστικά θέματα
- Περιβάλλον
- Οικολογία

Έν Ὀλύμπῳ

τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό
ISSN: 2732-7558

Ιδιοκτησία:
Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας

Υπεύθυνη έκδοσης:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά
Έδρα: Ελασσόνα,
6ης Οκτωβρίου 84,
Τ.Κ. 40200
Ιστοσελίδα: enolympo.gr
Fecabook: Ἐν Ὀλύμπῳ

Διεύθυνση Σύνταξης:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά

Συντακτική Επιτροπή:
Κορίνα Πάντου
Βασίλης Ζαρζώνης

Φιλολογική επιμέλεια:
Κορίνα Πάντου

Σελιδοποίηση:
Μαρία Μοσχογιάννη

Ηλεκτρονική υποστήριξη:
Αθανάσιος Αδάμου

Τεχνική υποστήριξη:
Σταύρος Σαχινίδης

Νομικός Σύμβουλος:
Κώστας Παπαλεξανδρής

Στοιχεία επικοινωνίας:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά
Τηλ.: 6976832232
email: elempliou@gmail.com

Σημείωση σύνταξης:
●Επιτρέπεται η αναδημοσίευση των κειμένων του περιοδικού «Ἐν Ὀλύμπῳ», με τον όρο να αναγράφεται η πηγή, ο συγγραφέας του κειμένου, ο αριθμός τεύχους και ο αριθμός σελίδας

●Οι συγγραφείς των άρθρων φέρουν την ευθύνη για τις απόψεις τους

●Φωτογραφία εξωφύλλου:
Αλλά Ζβιάγινα (Αλέκα Μιχοπούλου)

Πάντα φανταζόμουν τον παράδεισο σαν ένα είδος βιβλιοθήκης.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες

Καλωσήρθες 2022

Να 'ναι ο Γενάρης ζάχαρη...
Να 'ναι ο Φλεβάρης μέλι...
Ο Μάρτιος ροδόσταμο
κι ο Απρίλης πετιμέζι...
Το Μάη μέσα στη ψυχή να ανθίζουνε λουλούδια
και τον Ιούνη να ακουστούν τα πιο όμορφα τραγούδια...
Να 'ναι ο Ιούλης μαγικός και με χαρές γεμάτος...
κι ο Αύγουστος μεθυστικός, ερωτικός, φευγάτος...
Σαν του Σεπτέμβρη ομορφιές να μην υπάρχουν άλλες...
και του Οκτώβρη οι βροχές αγάπης να 'χουν στάλες...
Καλοσυνάτος και γλυκός να είναι και ο Νοέμβρης
και ευτυχισμένους να μας βρει σαν έρθει ο Δεκέμβρης!
Χαρούμενη χρονιά, με υγεία... το 2022!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Καλωσήρθες 2022 ....σελ. 1
- Το έθιμο της δημοπρασίας των εικόνων, του Σταύρου Σαχινίδη, Οικονομολόγου ....σελ. 2
- Παγκόσμια Ημέρα Γλώσσας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής ....σελ. 3
- Δασκάλες πρωτοπόρες στην περιοχή Ελασσόνας (1885-1902), του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου, συγγραφέα ....σελ. 4
- Λαός ελέφαντας, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου ....σελ. 4
- Η Κυριακή της συγχώρησης στην Κρανιά, του Χρήστου Γκουνέλα, Θεολόγου ....σελ. 5
- Το τίμημα, Μαρία Παπακωνσταντίνου ....σελ. 5
- Η ομιλία του Γ. Χουρμουζιάδη στη Δολίχη για την αρχαία Περραιβία (2009), του Ευάγγελου Β. Τσακνάκη Πολιτισμολόγου MSc πολιτικής υγείας ΜΑ Δημιουργικής Γραφής ....σελ. 6
- Η Όρθη-Κορσέα (Τσαριτσάνη) έως τον 1ο μ.χ. αι., του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα ....σελ. 8
- «Οι Δώδεκα Φιλόσοφοι» Μια σύνθεση μοναδικής ομορφιάς, αλλά και σπανιότητας, του Θανάση Νούσια, τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής, αστυνομικού ....σελ. 9
- Ο «γκρινιάρης» άγιος, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού ....σελ. 11
- Το χρονικό του 20ου αιώνα, της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε ....σελ. 12
- Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας, της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού ....σελ. 13
- Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι, του Ευάγγελου Αυδίκου, συν/χου καθηγητή Λαογραφίας στο Παν/μιο Θεσσαλίας, συγγραφέα ....σελ. 14
- «Κοιμάται η Καπετάνισσα, κοιμάται η καημένη», της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ ....σελ. 16
- Αρμονική και δυσαρμονική επικοινωνία, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου ....σελ. 18
- Το βιβλίο της Χρύσας Μαστοροδήμου: ΤΑ ΤΕΜΑΧΙΑ, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα ....σελ. 19
- Το πεπρωμένο της ρωμιοσύνης είναι η διασπορά της, της Αγλαΐας Μπλούμη, Επίκουρης Καθηγήτριας στο τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ ....σελ. 20

Το έθιμο της δημοπρασίας των εικόνων

Κάθε χρόνο στα Αραδοσίβια Ελασσόνας, την ημέρα των Φώτων

Ένα από τα παραδοσιακά θρησκευτικά έθιμα των Αραδοσιβίων ήταν η δημοπράτηση των εικόνων των τοπικών εκκλησιών, του Αγίου Γεωργίου της Γαλανόβρυσης και των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης του Στεφανόβουνου.

του **Σταύρου Σαχινίδη**
Οικονομολόγου

Το έθιμο γινόταν κάθε χρόνο κατά την ημέρα των Φώτων στον εξωτερικό χώρο κάθε εκκλησίας. Σύμφωνα με την εθιμική διαδικασία, μετά το τέλος της λειτουργίας και μετά τον «αγιασμό» των υδάτων, όλοι οι πιστοί, μαζί και ο παπάς, έβγαιναν στο προαύλιο της εκκλησίας, όπου γινόταν «τρισάγιο». Στη συνέχεια, ο παπάς ευλογούσε τους πιστούς και τις εικόνες, τις οποίες, λίγο πριν, οι εκκλησιαστικοί επίτροποι είχαν ξεκρεμάσει από τις προθήκες του τέμπλου και τις είχαν μεταφέρει έξω, για να ακολουθήσει η δημοπράτησή τους. Ο παπάς έκανε την αναγγελία των εικόνων των αγίων, με το όνομά τους και με μια ιεραρχική σειρά, αρχίζοντας από την εικόνα της βάφτισης του Ιησού Χριστού και στη συνέχεια ακολουθούσαν οι εικόνες των Αγίων Γεωργίου, Κωνσταντίνου και Ελένης, Δημητρίου, Νικολάου κ.ά.

Για την κάθε εικόνα γινόταν ξεχωριστά πλειοδοτικός διαγωνισμός μεταξύ των πιστών, οι οποίοι έκαναν προσφορές σε χρηματικά ποσά. Παλαιότερα, οι προσφορές ήταν σε οκάδες σιτηρών, ενώ η όλη διαδικασία γινόταν μέσα στην εκκλησία και στη συνέχεια μετακινούσαν τις εικόνες έξω από την είσοδο και έκαναν την περιφορά τους γύρω από την εκκλησία.

Οι περισσότεροι πιστοί προτιμούσαν την εικόνα της βάφτισης του Χριστού, αλλά και εκείνες τις εικόνες των αγίων, των οποίων το όνομα είχαν οι ίδιοι ή άλλα συγγενικά τους πρόσωπα. Σε όλη την διάρκεια της διαδικασίας, ο κάθε πλειοδότης στηνόταν όρθιος σε μια σειρά μαζί με τους άλλους πλειοδότες, κρατώντας μπροστά του την εικόνα της προτίμησης του. Στο τέλος όλοι οι πιστοί περνούσαν μπροστά από κάθε εικόνα, προσκυνούσαν και αποχωρούσαν για το σπίτι τους, ενώ οι επίτροποι τοποθετούσαν αι πάλι όλες τις εικόνες στην αρχική τους θέση. Φεύγοντας οι πιστοί έπαιρναν μαζί τους «αγιασμό» (μικρή ποσότητα νερού που είχε ευλογήσει ο παπάς), για να πιουν και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, που δεν είχαν παρευρεθεί στην τελετή και να ραντίσουν τα ζώα και όλα τα κτίρια τους.

Επίσης, αμέσως μετά ο παπάς συνήθιζε να επισκέπτεται όλα τα σπίτια για να «φωτίσει» τους ανθρώπους, τα ζώα και τα κτίρια, ραίνοντας «αγιασμένο» νερό με λίγα κλαδιά βασιλικού, ενώ ταυτόχρονα η κάθε νοικοκυρά του προσέφερε και το σχετικό φιλοδώρημα.

Ο σκοπός της πραγματοποίησης του εθίμου ήταν κυρίως οικονομικός και αποτελούσε μια ακόμη έκφραση της αναπτυγμένης τότε κοινωνικής αλληλεγγύης, που υπήρχε γενικότερα στην τοπική κοινωνία. Με τις προσφορές των πιστών γινόταν μία κοινή προσπάθεια για να συγκεντρωθούν σημαντικοί πόροι που θα συνέβαλλαν στην κάλυψη μέρους των ετήσιων αναγκών της εκκλησίας (μισθοδοσία παπά και άλλες λειτουργικές δαπάνες).

Η βαθύτερη σκοπιμότητα όμως όλων των προσφορών ήταν κυρίως θρησκευτική. Η διάθεση προσφοράς στηριζόταν στην πίστη και προσδοκία του καθένα για να έχει, σε όλη την διάρκεια της νέας χρονιάς, την «ευλογία» του βαφτισμένου Χριστού και τη βοήθεια του αγίου της προτίμησής του, στο οποίο και είχε πλειοδοτήσει, ώστε να έχει ο ίδιος, αλλά και η οικογένεια του τη θετική προστασία από διάφορες επιδημικές ασθένειες και θεομηνίες.

Συνήθως, όμως, οι προσφορές είχαν και κοινωνικές προεκτάσεις, δεδομένου ότι αρκετοί πλειοδότες έδιναν υψηλότερες προσφορές με βασική επιδίωξη την επίδειξη κοινωνικής και οικονομικής υπεροχής έναντι των άλλων, επειδή πίστευαν ότι αποκτούν μία ιδιαίτερη τιμή και υπόληψη μεταξύ των συγχωριανών τους.

Το έθιμο της δημοπρασίας των εικόνων είναι πολύ γνωστό και πραγματοποιείται ακόμη στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας και της Ελλάδας, αλλά στα Αραδοσίβια καταργήθηκε πριν από τέσσερα χρόνια από τους ιερείς του χωρίου, επειδή κρίθηκε ότι είναι ειδωλολατρικό.

Ωστόσο, αντί της δημοπρασίας, διατηρήθηκε η «προσφορά» των πιστών για τις ίδιες εικόνες, αλλά με μία διαφορετική διαδικασία. Κατά την ίδια ημέρα και μετά το τέλος της λειτουργίας, ο παπάς «ονοματίζει» την κάθε μία εικόνα (αναγγέλλει το όνομα του εικονιζόμενου αγίου) ξεχωριστά, με την παλαιότερη ιεράρχηση, και κάθε φορά οι ενδιαφερόμενοι πιστοί δίνουν την προσφορά τους για την εικόνα της προτίμησης τους, χωρίς να γίνεται πλειοδοτικός διαγωνισμός και χωρίς να κατοχυρώνεται η εικόνα σε κανέναν.

Ο πιστοί αφήνουν κάποιο χρηματικό ποσό. το οποίο δεν αναγγέλλεται, σε ένα καλάθι που είναι τοποθετημένο σε ένα τραπέζι, στο κέντρο του εσωτερικού χώρου της εκκλησίας, ενώ οι εικόνες παραμένουν τοποθετημένες στην θέση τους, χωρίς να μετακινούνται έξω από την εκκλησία.

Συμπερασματικά, διαπιστώνεται ότι παρά τις όποιες μεταβολές σημειώθηκαν στις εθιμικές διαδικασίες και παρά την επικράτηση σύγχρονων εξορθολογιστικών αντιλήψεων, διατηρείται ακόμη η σκοπιμότητα των πιστών για τη θεϊκή προστασία, καθώς και η οικονομική βάση του εθίμου για την ενίσχυση του ταμείου της εκκλησίας.

Πηγή:
Αρχείο Κώστα Σαχινίδη, Δρ. Κοινωνιολογίας

Παγκόσμια Ημέρα Γλώσσας

Η 9η Φεβρουαρίου είναι ημέρα μνήμης του εθνικού μας ποιητή Διονύσιου Σολωμού (Ζάκυνθος, 8 Απριλίου 1798 - Κέρκυρα, 9 Φεβρουαρίου 1857) και έχει καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας.

της **Ελένης Μπλιούμη**
Εκπαιδευτικού
MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής

Ο Διονύσιος Σολωμός θεωρήθηκε και θεωρείται ο εθνικός ποιητής των Ελλήνων, όχι μόνο γιατί έγραψε τον Εθνικό Ύμνο, αλλά και διότι αξιοποίησε την προγενέστερη ποιητική παράδοση, κρητική λογοτεχνία, Δημοτικό τραγούδι και ήταν ο πρώτος που καλλιέργησε συστηματικά τη δημοτική γλώσσα και άνοιξε το δρόμο για τη χρησιμοποίησή της στη λογοτεχνία, αλλάζοντας ακόμη περισσότερο τη στάθμη της. Εκτός από τον *Ύμνον εις την Ελευθερίαν,* τα σπουδαιότερα έργα του είναι: *Ο Κρητικός, Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Ο Πόρφυρας, Η Γυναίκα της Ζάκυθος, Λάμπρος* κ.ά Το βασικό χαρακτηριστικό της ποιητικής παραγωγής του είναι η αποσπασματική μορφή και εξηγήθηκε ποικιλοτρόπως από τους ομότεχνους του.

Η θέσπιση της ημέρας αυτής (24/4/2017) αναδεικνύει τη θεμελιώδη σημασία της ελληνικής γλώσσας ανά τους αιώνες και την εδραίωση μέσω αυτής, του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πολιτισμού.

Η ελληνική γλώσσα και η αξία της είναι ανεκτίμητη. Είναι γλώσσα που σπουδαίοι φιλόσοφοι, ποιητές, συγγραφείς, άφησαν το έργο τους στους αιώνες. Όμηρος, Πλάτωνας, Θουκυδίδης, Ηρόδοτος, Αισχύλος, Αριστοτέλης, Ιπποκράτης, Σεφέρης, Ελύτης, Ευαγγελιστές Πατέρες της Εκκλησίας και πολλοί ακόμη έγραψαν το έργο τους που σώζεται έως και σήμερα, χρησιμοποιώντας την αρχαία ελληνική γλώσσα.

Η διάδοση των αρχαίων ελληνικών κειμένων του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ,. εξηγεί την επιρροή της ελληνικής γλώσσας στον σύγχρονο πολιτισμό, στην ιστορία, στην ειρήνη.

Η αρχαιολογία, η οικονομία, η ψυχολογία, η φιλοσοφία, η ρητορική, η ιστορία, η λογοτεχνία, η μυθολογία, η ποίηση, η ιατρική, η βιολογία, η γεωλογία, η αστρονομία... και πολλές τέχνες, πορεύονται στους αιώνες με την ελληνική γλώσσα αντάμα.

Είναι η αρχαιότερη συνεχώς ομιλούμενη γλώσσα στον κόσμο με ιστορία γραπτών κειμένων πάνω από 34 αιώνες και για πολλούς αιώνες υπήρξε η κύρια γλώσσα του μεσογειακού κόσμου.

Ελληνικές λέξεις χρησιμοποιούνται ευρέως και σε άλλες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης και της αγγλικής της οποίας τα 2/3 των λέξεων αποτελούνται από λέξεις της ελληνικής και λατινικής γλώσσας. Το 10% επίσης των ισπανικών λέξεων προέρχονται απ΄ ευθείας από την ελληνική, ενώ το λατινικό αλφάβητο πηγάζει από το ελληνικό. Πολλά επίσης θεμελιώδη επιστημονικά και φιλοσοφικά κείμενα έχουν γραφεί στα ελληνικά και επιστημονικοί όροι επιλέγονται να παρουσιάζονται στην ελληνική γλώσσα. Είναι το μέσο έκφρασης που συνδέει όλους τους Έλληνες απ΄ άκρη σε άκρη σε όλη τη γη, τους κρατά γερά ενωμένους με τις ρίζες τους και βοηθά να διατηρηθεί ζωντανή η αγάπη τους για την Πατρίδα.

Η ελληνική γλώσσα:
είναι συναίσθημα
είναι ψυχή
είναι ήθη και παραδόσεις
είναι πνευματικός χάρτης
είναι οικουμενικός πολιτισμός
είναι άξονας Δημοκρατίας
είναι ταυτότητα του Έλληνα
είναι πλούτος
είναι στάση ζωής

Η ελληνική γλώσσα είναι η μητέρα όλων των γλωσσών, διαπερνά τον τόπο και τον χρόνο, δεν ανήκει μόνο στους Έλληνες, αλλά σε ολόκληρη την ανθρωπότητα ως Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά Είναι μία γλώσσα αυτόφωτη, με βάθος, σοφία και μουσικότητα, Είναι περιγραφική και διαχρονική γλώσσα, μια γλώσσα πλούσια, ακριβή, μελωδική, όμορφη και αναμφισβήτητα βιβλική, διαχρονική, αθάνατη. Οι αποχρώσεις τις ελληνικής γλώσσας γοητεύουν, ταξιδεύουν τον ομιλητή στην ιστορία του λαού που για αιώνες τη μιλά και χτίζει μαζί της το μέλλον του.

Η γλώσσα συνδέεται με τη σκέψη, κάνει τις έννοιες λέξεις, σημασίες με μορφή, αναδεικνύει τις ιδέες, τις απόψεις μας, τις αποφάσεις μας και οδηγεί τη σκέψη σε πράξη και τη νόηση σε αντίληψη του κόσμου. Η καλλιεργημένη γλώσσα απαιτεί καλλιεργημένη σκέψη, σκέψη με ανοιχτούς ορίζοντες και βαθιά γνώση πραγμάτων. Η ποιότητα της σκέψης περνά μέσα από τη γλώσσα και τη δυναμώνει.

Τα κείμενα των στοχαστών και διανοητών από την αρχαιότητα έως και σήμερα συμβάλλουν σε αυτό. Η ελληνική γλώσσα πορεύτηκε στους αιώνες μέσα από τη σοφία των κειμένων, της επιστήμης και της τέχνης, άλλαξε ταξιδεύοντας στο χρόνο και τον τόπο, προσαρμόστηκε, τροποποιήθηκε, εδραιώθηκε και συνεχίζει να γοητεύει. Η καλλιέργεια και η εξέλιξή της διαχρονικά αναγνωρίζεται αναμφισβήτητα από όλους.

Γίνεται σαφές ότι είναι μεγάλη η ευθύνη μας ως Έλληνες για τη βαριά κληρονομιά μας.

ΠΗΓΕΣ:
https://www.sansimera.gr
https://edl.ecml.at/

Δασκάλες πρωτοπόρες στην περιοχή Ελασσόνας (1885-1902)

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες του της Τουρκοκρατίας (1881-1912) στην περιοχή Ελασσόνας τα Ελληνικά σχολεία είχαν αλματώδη αύξηση και είχαμε και τις πρώτες δασκάλες και νηπιαγωγούς, εκτός από άντρες δασκάλους. Αυτές ήταν οι πρωτοπόρες γυναίκες που σπούδασαν και ανέλαβαν θέσεις στην εκπαίδευση, σε περιοχή που ανήκε στην Οθωμανική επικράτεια και εποχή που η γυναίκα θεωρούνταν μόνο για τον ρόλο της μάνας και της νοικοκυράς στο σπίτι.

του **Παύλου Λάλου**
δημοσιογράφου
συγγραφέα

Η ανάγκη να μάθουν τα βασικά γράμματα και τα κορίτσια των Χριστιανών Ελληνοφώνων- Βλαχοφώνων έφερε την δημιουργία σχολείων θηλέων ή Παρθεναγωγείων, όπως στην αστικοποιημένη Τσαριτσάνη, ενώ σε άλλα χωριά λειτουργούσαν Αρρένων ή μικτά Ελληνικά σχολεία.

Από στοιχεία που μας παρέχουν κάποια δημοσιεύματα, όπως η απογραφή (με συμβολή της μητροπόλεως Ελασσόνος) στον «Ανατολικό Αστέρα»,[1] μαθαίνουμε ότι το 1885-6 στο Παρθεναγωγείο Τσαριτσάνης με 30 κορίτσια, δίδασκε η διδασκάλισσα Αγγελική Νικολαΐδου, απόφοιτος της Μαρασλείου Σχολής Αθηνών, ενώ στο εκεί Νηπιαγωγείο δίδασκε σε 100 νήπια η Ζαχαρούλα Κουροπούλου, επίσης απόφοιτος της Μαρασλείου, που είχε ιδρυθεί το 1878 (δωρεά μεγαλεμπόρου Μαρασλή από την Οδησσό) ως Σχολή για διδασκάλισσες, που στελέχωσαν πολλά Ελληνικά σχολεία.

Αυτές ήταν οι πρωτοπόρες γυναίκες εκπαιδευτικοί στην περιοχή, χωρίς όμως να γνωρίζουμε περισσότερα στοιχεία για την καταγωγή τους, μόνο υποθέτουμε ότι θα ήταν 20-25 ετών δηλ. γεννημένες το 1860-1865.

Στο εθνικό κέντρο, την Αθήνα, του τότε μικρού Ελληνικού κράτους οι γυναίκες διεκδικούσαν το δικαίωμα στις σπουδές και στην εργασία με το προσόντα που αποκτούσαν από αυτές, με δυσκολίες, αλλά βήμα- βήμα.

Σκεφθείτε ότι, το 1876-7, η Φιλοσοφική Αθηνών δεν έκανε δεκτή την Σεβαστή Καλλισπέρη την πρώτη Ελληνίδα που θέλησε να φοιτήσει και αναγκάστηκε να σπουδάσει στη Σορβόνη (Γαλλία) και τελικά έγινε το 1895 η πρώτη επιθεωρήτρια των Δημοτικών Σχολείων Ελλάδος!!!

Το 1900 η Δεσκάτη είχε 40 μαθήτριες στο Δημοτικό της και λειτουργούσε και Ημιγυμνάσιο, σύνολο 200 μαθητές.[2]

Στα άλλα χωριά υπήρχαν μικτά σχολεία με μαθήτριες στα Καρυά, Δομένικο, Γλύκοβο (Σαραντάπορο) και Άγιο Δημήτριο.

Το 1902 στο σχολείο της Ελασσόνας (πρωτολειτούργησε πριν το 1885) υπήρχε Παρθεναγωγείο με 70 μαθήτριες και μία δασκάλα, πρωτοπόρος κι αυτή (βλ. περιοδικό ΗΩΣ[3]).

1. Ανατολικός Αστήρ, εφημερίδα 31.Ιουλ.1885, Κων/πολις. Βλ. και Π. Λάλος, Η περιοχή της Ελασσόνας (Περραιβία) κατά την Τουρκοκρατία 1423-1912, 2021, σ. 116-118.
2. Κ. Γ. Σταλίδης, Αρχειακές ειδήσεις στην περιφέρεια Προξενείου Ελασσόνος το σχολ. Έτος 1900-1, ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ τ.ΙΕ΄, Αθήνα 1984.
3. Αχ. Λαζάρου, Η παιδεία της Περιφέρειας Ελασσόνας... ΠΙΝΑΞ σ. 299, ΗΩΣ τ. 92-97 (1966).

ΛΑΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ

Στο τσίρκο «Παγκοσμιοποίηση» εγεννήθη
μικρούλης, ροδαλός ελέφαντας.
Θηριοδαμαστές του άρχισαν τις «αγάπες».....
Στο κλουβί «Ασφάλεια « αλυσοδέθηκε,
στο πρόσχημα «Εκπαίδευση» παραπαχύνθηκε...
Μικρόσωμοι του όρισαν -προπάντων –τ' όνειρά του
Οθόνες πλημμύρισαν με φοβίες τα μυαλά του...
Κι αρκέστηκε, ο καημένος , στα ξερά άχυρά του...
Στο τσίρκο «Παγκοσμιοποίηση» δυνάμωσε
σταχτής, λυπηρός ελέφαντας..
Θηριοδαμαστές «ασκήσεις» του υπαγόρευσαν
Της Δύναμης τη γνώση του απαγόρευσαν...
Εν γνώσει του πρόδωσαν και μαγείρεψαν...
με συνταγές που λεν :
«Κλέψε του γείτονα άχυρο, να ζήσεις!
Άκου, τι θα πιστεύεις, ποιον θα μισήσεις».
Κι υπέταξε, ο καημένος, στην Ανάγκη τη χαρά του...
Τον βάζουν και χορεύει, και μισεί μέχρι θανάτου
τον Μπάμπη, το μανάβη... τη μαϊμού, το γείτονά του...
Το τσίρκο «Παγκοσμιοποίηση» θησαύρισε,
κι απόμεινε τον ελέφαντα να δικάσει
και πιο βαριά αλυσίδα να του κρεμάσει....

Υ.Σ. Στους λαούς του κόσμου
Κορίνα Πάντου

Δεκέμβρης 2016. Συλλογή: «Σταγόνες»

Η Κυριακή της συγχώρησης στην Κρανιά

Απόψε, Κυριακή, στο χωριό μας, την Κρανιά, τηρείται το έθιμο της συγχώρησης. Οι μικρότεροι επισκέπτονται τους μεγαλύτερους (παππούδες, γιαγιάδες, θείους, θείες, νονούς, νονές) για να λάβουν τη συγχώρηση. Δηλαδή, αφού τους ασπάζονται το χέρι, (συνήθως μέσα στην παλάμη υπάρχει και κάποιο χρηματικό ποσό), λένε μεταξύ τους "συγχωρημένα" ("σχουρημένα" στην ντοπιολαλιά μας).

του **Χρήστου Γκουνέλα**
Θεολόγου

Κατόπιν, οι μεγαλύτεροι προσφέρουν ("φιλεύουν") στους νεότερους τυρόπιτα, καθότι αυτή η Κυριακή είναι της Τυρινής, και σύμφωνα με την Παράδοση της Εκκλησίας, η κρεοφαγία σταμάτησε από την προηγούμενη Κυριακή, της Απόκρεω. Είναι δε η τελευταία μέρα κατά την οποία καταλύεται το τυρί και γενικά τα γαλακτοκομικά.

Όλο αυτό το τελετουργικό της συγχωρήσεως, το οποίο τηρείται στο χωριό μας το βράδυ της Κυριακής, έχει τις ρίζες του στον Εσπερινό της Συγχωρήσεως, ο οποίος τελείται το απόγευμα της Κυριακής της Τυρινής, όπου στο τέλος, ο ιερέας, αφού σταθεί στο κέντρο του Ναού, ζητάει συγχώρηση από τους ενορίτες, αλλά και οι ενορίτες από αυτόν και μεταξύ τους.

Ο Προφήτης Ηλίας Κρανιάς, όπου κάθε χρόνο, την Καθαρά Δευτέρα, οι Κρανιώτες πετάνε τον χαρταετό τους

Μέσα από αυτή την πράξη καταδεικνύεται η αξία της μετάνοιας, η οποία θα πρέπει να είναι αληθινή για να έχει και νόημα η νηστεία της Σαρακοστής. Άλλωστε, και οι Φαρισαίοι της εποχής του Χριστού τα τηρούσαν όλα και μάλιστα "κατά γράμμα", (χωρίς όμως το πνεύμα, αλλά και την πράξη της Αγάπης).

Ο Χριστός όμως μπήκε στον Παράδεισο με έναν ληστή που μετάνιωσε - ειλικρινά - την έσχατη στιγμή του θανάτου πάνω στον σταυρό. Και όπως ο Χριστός συν-χώρεσε με έναν ληστή, με μια πόρνη, με έναν τελώνη και εισήλθαν μαζί στον Παράδεισο το ίδιο και για μας αποτελεί μοναδική πρόκληση η Σαρακοστή, αλλά και κάθε στιγμή, να συν-χωρέσουμε (να χωρέσουμε μαζί) με τον καθένα και την καθεμιά προσωπικά - χωρίς διαχωρισμούς και διασπάσεις - στην ψυχή μας, στη σκέψη μας και, ασφαλώς, στην πράξη μας.

Με την έμπρακτη μετάνοια λοιπόν καθαριζόμαστε πνευματικά για να διάγουμε χριστιανικά τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή και να φθάσουμε να γιορτάσουμε ενωμένοι και χαρούμενοι την Ανάσταση του Χριστού, αλλά και τη δική μας, την προσωπική Ανάσταση, η οποία περνά μέσα από τα πρόσωπα των "άλλων", των οποιωνδήποτε "άλλων" ανθρώπων! Χρόνια πολλά σε όλους τους φίλους και απανταχού συμπατριώτες!

Καλή Σαρακοστή! Και "Σχουρημένα"!

Το τίμημα

Πόσο ζυγίζουν τα «γιατί» μίας βαρύτιμης συνείδησης
και ποιο το αντίτιμο ακριβών λύσεων
επτασφράγιστα ανομολόγητων;

Βέλη παράλληλα τα ερωτήματα,
εσκεμμένης αποφυγής ενός ανύσματος
καταστροφικής αμαυρώσεως.

Λυγίζουν τους άξονες του ουρανού, εκτρέπουν τ' αστέρια
-θύματα της βαρύτητας, καταδικασμένα να εκτελέσουν τις ευχές τους-
οι άγρυπνοι παρατηρητές.

Έκπτωτοι θεοί, εξόριστοι στα Τάρταρα του νου,
ψηλαφούν τη φαρέτρα της σκέψης.
Μονάχα αυτοί επιτρέπονται, μονάχα οι ημιθανείς,
οι αποσιωπημένοι, οι επιμελώς ακίνδυνοι.

Πόσο αστρικό φως απαιτείται για τη διάβρωση τούτου του Ερέβους;
Πόσες ρανίδες αίματος στο βωμό των λησμονημένων;
Πόσοι διαμελισμένοι πλανήτες για να πάψει η επαγρύπνηση;

Άβατες οι Συμπληγάδες του ονείρου
αναζητούν αφελείς ήρωες να συντρίψουν...

Μαρία Παπακωνσταντίνου

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Γ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ ΣΤΗ ΔΟΛΙΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ (2009)

Ο καθηγητής αρχαιολογίας και αντιπρύτανης ΑΠΘ Γιώργος Χουρμουζιάδης (1932-2013), το έτος 2009 προσκλήθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Δολίχης «Η Τριπολίτιδα», προκειμένου να συμμετάσχει ως ομιλητής στο πλαίσιο του φεστιβάλ «Περραβική Τρίπολις».

του Ευάγγελου Τσακνάκη
Πολιτισμολόγου MSc
πολιτικής υγείας
ΜΑ Δημιουργικής Γραφής

Η ομιλία του δεν δημοσιεύθηκε σε κάποιον τόμο πρακτικών, παρά μόνο στην ιστοσελίδα του συλλόγου, αφού προηγουμένως απομαγνητοφωνήθηκε από τον γράφοντα. Θεωρώ σκόπιμο να δημοσιευθεί εκ νέου αυτή η ομιλία του διακεκριμένου αρχαιολόγου, ο οποίος, ως κύριος εκπρόσωπος της *Νέας Αρχαιολογίας*, προσέγγισε ανθρωποκεντρικά το παρελθόν και την αρχαία Περραιβία.

Η ΟΜΙΛΙΑ

Φυσικά, όταν μιλάει ένας αρχαιολόγος, οι ακροατές περιμένουν να δουν εικόνες. Εικόνες ευρημάτων, καμιά φορά πολύτιμων ευρημάτων. Περιμένουν να ακούσουν περιγραφές ευρημάτων. Περιμένουν να ακούσουν περιγραφές ερευνών, ανασκαφικών ή μελλοντικών ανασκαφικών προγραμμάτων. Θέλω να δηλώσω από την αρχή ότι η ομιλία η δική μου δεν θα είναι μία τυπική ξενάγηση, όπως καμιά φορά χρειάζεται να είναι οι αρχαιολογικές ομιλίες. Θέλω να πω επίσης ότι δεν θα είναι, ή τουλάχιστον θα προσπαθήσω να μην είναι μια ομιλία εγκαινίων, που συνήθως υπερβαίνει την πραγματικότητα και αναφέρεται σε θέματα που ίσως να μην υπάρχουν.

Και δεν θα είναι έτσι ούτε μία ξενάγηση, ούτε μία ομιλία των εγκαινίων, ούτε μία ομιλία περιγραφών και εικόνων για τρεις λόγους. Ας αρχίσω να τους αναλύω ή εν πάση περιπτώσει να τους αναφέρω αυτούς τους λόγους:

Πρώτα-πρώτα δεν είμαι ξεναγός και δεν έχω εκείνη την ιδιαίτερη ιδιότητα και γοητεία των ξεναγών να γοητεύουν τα ακροατήριά τους περιγράφοντας και δείχνοντας. Είμαι αρχαιολόγος και γι' αυτό λίγο σχολαστικός και ίσως λίγο κουραστικός. Επομένως παρακαλώ λίγο υπομονή γι' αυτά που θα πω.

Δεύτερον, γιατί ίσως με ευρήματα και πολύ ενδιαφέρουσες εικόνες να μιλήσουν άλλοι και ως τώρα ίσως να το έχουν κάνει άλλοι πριν από μένα πολύ καλά, με βιβλία, με άρθρα, με βιβλία, όπως είναι αυτό που αναφέρθηκε πριν στην αρχή από τον πρόεδρο του Συλλόγου, το βιβλίο του Σπύρου Μπούμπα, που είναι ένας γόνος της Περραιβίας, της ευρύτερης Περραιβίας, είναι βαθύς γνώστης της ιστορίας και των αρχαίων πραγμάτων της περιοχής, και επομένως είναι ένας αφηγητής των γνώσεών του, όχι μόνο προς το κοινό της Περραιβίας αλλά και σε ευρύτερο κοινό, μιας και τα βιβλία του, απ' ό,τι ξέρω, αρκετά διαδίδονται και μοιράζονται. Επομένως, οι πιο πολλοί από εσάς γνωρίζετε αρκετά καλά τις αρχαιότητες της περιοχής σας. Τις έχετε δει στις φωτογραφίες, τις έχετε επισκεφθεί και τις έχετε δει στο μικρό μουσείο της Λάρισας, όπου έχουν οδηγηθεί από άλλους συναδέλφους, γνώστες και ερευνητές της περιοχής, όπως είναι ο Θανάσης Τζαφάλιας κι ο Λάζαρος Δεριζιώτης.

Υπάρχει, όμως, κι ένας τρίτος λόγος ο οποίος θα έλεγα ότι σχετίζεται με την επιστημολογική, την προσωπική μου θέση που εντάσσεται στο πλαίσιο μιας νέας αρχαιολογίας. **Η νέα αρχαιολογία** πολύ απλά βέβαια, είναι ένα μεγάλο θέμα, είναι ένα επιστημολογικό κίνημα που ξεκίνησε από έναν αμερικανό αρχαιολόγο και που έγινε δεκτό(το κίνημα αυτό) και στην Ευρώπη και στη χώρα μας από πολλούς αρχαιολόγους. Τώρα, σύμφωνα με τις θεωρητικές θέσεις της νέας αρχαιολογίας, η αρχαιολογική έρευνα πρέπει να αποκτήσει χαρακτήρα μιας ανθρωπολογικής επιστήμης. Τι σημαίνει αυτό: Σημαίνει πως η μελέτη, η αρχαιολογική μελέτη, δεν πρέπει να περιορίζεται στη μελέτη των πραγμάτων, αλλά να **αναζητά τις κοινωνικές διαδικασίες που στάθηκαν η αιτία για να δημιουργηθούν τα πράγματα.** Γι' αυτό αυτή η αρχαιολογία είναι γνωστή στην ιστορία της θεωρητικής αρχαιολογίας με τον όρο ***Διαδικαστική Αρχαιολογία***, δηλαδή η αρχαιολογία, που, επαναλαμβάνω, **ξεπερνάει το εύρημα και αναζητάει τον άνθρωπο**. Τον άνθρωπο ως υποκείμενο μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, ως ένα δημιουργό των πραγμάτων. Έτσι κι εγώ, θεώρησα πιο ενδιαφέρον να μην αναφερθώ στα πράγματα, αλλά σε αυτό που βρίσκεται πίσω απ' αυτά. Όπως ακριβώς συμβαίνει και με τη σύγχρονη ιστοριογραφία η οποία προσπαθεί να υπερβεί τη μορφή των γεγονότων και να μελετήσει τις αιτίες τους. Και προσωπικά πιστεύω ότι έτσι πρέπει να κάνουμε κι εμείς στη ζωή μας.

Να μην μας παγιδεύουν οι μορφές, αλλά να αναζητούμε το περιεχόμενο. Έτσι και η αρχαία Περραιβία στο «Κοινό των Τριπολιτών» δεν ήταν ένα σύνολο πραγμάτων, δεν το συγκροτούσαν κιονόκρανα μόνο και επιγραφές, νομίσματα και ψηφιδωτά. Το συγκροτούσαν πρώτα απ' όλα άνθρωποι που μιλούσαν μια συγκεκριμένη γλώσσα. Είχαν μία κοινή θρησκεία και έπαιρναν κοινές αποφάσεις. Ήταν, θέλω να πω, η **αρχαία Περραιβία** μια κοινότητα ανθρώπων που **μας κληροδότησε πρότυπα συλλογικότητας**.

Για μια συλλογικότητα που πολλούς αιώνες αργότερα θα μας μιλήσει ο Ρήγας Φεραίος. Θα εφαρμοσθεί άλλους αιώνες αργότερα με την Οκτωβριανή Επανάσταση ως Σοβιετική Κοινωνία. Αργότερα, ως κοινωνία των εθνών, μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ως Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και αργότερα ως Ενωμένη Ευρώπη. Θα πλησιάσω λοιπόν το θέμα μου με μια πρώτη γενική παρατήρηση. Αυτή λοιπόν η γενική παρατήρηση λέει το εξής: **ο πολιτισμός μιας περιοχής**, αγαπητές μου φίλες και αγαπητοί μου φίλοι, δεν κρίνεται αποκομμένος από το πολιτισμικό σώμα μιας χώρας, απλώς λειτουργεί ως **υποσύστημα** με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί κάτω από τις επιδράσεις συγκεκριμένων περιβαλλοντικών παραγόντων. Και, όπως ξέρετε, δεν αποκλείεται αυτοί οι παράγοντες να επιβάλλουν με τον καιρό τη διαμόρφωση μιας **τοπικής κουλτούρας**, ιδιαίτερα γλωσσικά ιδιώματα, διατροφικές συνήθειες, ενδυματολογικές επιλογές και όλα αυτά αποτελούν συνήθως τα χαρακτηριστικά αυτής της κουλτούρας που πολλές φορές επιμένουν και λειτουργούν και σε εθνικό πλαίσιο και άλλες φορές όχι. Ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι Σύλλογοι που βρίσκονται στα μέρη όπου βρίσκονται άτομα με κοινή καταγωγή.

Στη Θεσσαλονίκη, παραδείγματος χάριν, υπάρχει σύλλογος Κρητών, Σαμαρινιωτών, σύλλογος Καστοριαίων. Και αυτό γίνεται μόνο και μόνο για να μαζεύονται οι άνθρωποι με την ίδια καταγωγή, να θυμούνται αυτά που έζησαν, να θυμούνται αυτά που έλεγαν με τον τρόπο που τα έλεγαν, αυτά που έτρωγαν με τον τρόπο που τα έτρωγαν. Μια παρατήρηση βέβαια, όπως αυτή που πριν λίγο ακούσατε δεν προκύπτει μόνο από τον ακαδημαϊκό τρόπο με τον οποίο προσεγγίζεται και ερμηνεύεται ένας πολιτισμός. Θεμελιώδη επίσης τόσο σε κοσμοθεωρητικές όσο και σε ιδεολογικές εκτιμήσεις των επί μέρους πολιτικών που ασκούνται και επηρεάζουν την παιδεία, τις επιστήμες ακόμα και τις συμπεριφορές των ανθρώπων.

Έτσι λοιπόν, αν λάβει κανείς υπόψη του το γεγονός ότι η **κυρίαρχη θεωρητική αντίληψη**, όχι μόνο στην περιοχή της οικονομίας και της πολιτικής στις μέρες μας, αλλά και τις επιστήμης είναι **νεοφιλελευθερισμός**, τότε θα συμφωνήσει με την άποψή μου ότι σε όλα τα κοινωνικά πεδία αναπτύσσεται δυστυχώς **η τάση του εξατομικισμού**. Αναπτύσσεται η τάση της απομόνωσης, του προσωπικού συμφέροντος. Και αυτή ακριβώς η τάση επιβάλλει ως ηθικές αξίες τον ανταγωνισμό. Μία λέξη που την ακούμε όλο και συχνότερα, όχι ακόμα σε επίπεδο οικονομικών σχέσεων αλλά ακόμα και σε προσωπικών σχέσεων. **Ο ανταγωνισμός** έχει αναχθεί σε κυρίαρχη ηθική κοινωνική αξία. Οι συγκρούσεις μιας ελεύθερης αγοράς, η ανάδειξη επίσης μιας επιστημονικής αυθεντίας, η **ανατροπή της συλλογικότητας**. Αυτή που ακριβώς στην περιοχή αυτή είχε κυριαρχήσει. Δεν είναι λοιπόν ανεξήγητο ότι κάθε πόλη, κάθε μικρή κοινότητα και πολλές φορές κάθε μικρή γειτονιά διεκδικούν κάποια περίεργα πρωτεία. Διεκδικούν τη μοναδικότητα, αρνούνται να αναγνωρίζουν τη σημασία και την αξία του άλλου **και αυτό είναι μια πηγή, μιας ρατσιστικής**, καμιά φορά, **συμπεριφοράς.** Και μια τέτοια συμπεριφορά οδηγεί στον εκφυλισμό και στην εξαφάνιση όλων αυτών που πιστεύουν πως είναι μόνοι και πρώτοι σε όλα. Και με τον τρόπο αυτό χάνεται η ιδιαιτερότητά τους, χάνεται και ξεχνιέται αυτό που προσέφεραν στη γενική ιστορία ενός τόπου, της οικουμένης ολόκληρης καμιά φορά.

Και ένα τέτοιο **αποτέλεσμα,** η απώλεια δηλαδή της πραγματικής και ιστορικά προσδιορισμένης ιδιαιτερότητας οδηγεί στην υποταγή. Οδηγεί στην **υποταγή στη λαίλαπα, στη γνωστής μας παγκοσμιοποίησης**.

Οδηγεί στον τελικό αφανισμό μιας τοπικής, μιας εθνικής κουλτούρας. Θέλω να πω με όλα αυτά πως την ιστορική σημασία της Περραιβίας πρέπει να την προσεγγίσουμε σε σχέση με τις άλλες πραγματικότητες της αρχαιότητας. Σε σχέση με τα άλλα, με αυτά που έπραξαν οι άλλοι.

Δεύτερη παρατήρηση. Η παρατήρηση αυτή, αγαπητές μου φίλες και αγαπητοί μου φίλοι, δεν ξεκινά από μια προσωπική δική μου επιστημολογική όπως τη χαρακτήρισα ή πολιτική θέση για τα πράγματα και για την έρευνα του παρελθόντος. Δεν σχετίζεται με γενικές θεωρητικές θέσεις. Ξεκινά από το ίδιο το ιστορικό γεγονός που απόψε μας απασχολεί και είναι η αρχαία Περραιβία.

Σύμφωνα, όπως ξέρετε, **μεταμοντέρνα -**όπως λέγεται μία **αντίληψη της ιστοριογραφίας**- άλλο το παρελθόν και άλλο η ιστορία. Και αυτό σημαίνει ότι οι ιστορικοί δεν είναι υποχρεωμένοι να αγωνίζονται για τον εντοπισμό της αλήθειας. Δεν είναι ανάγκη επομένως να αναζητούν τα στοιχεία εκείνα που θα δώσουν την αντικειμενικότητα στην άποψή τους. Μπορεί ο καθένας, λέει αυτή η άποψη, απ' αυτούς που ερμηνεύει το παρελθόν όπως αυτός νομίζει να το ερμηνεύσει. Με βάση τις προσωπικές του προσλαμβάνουσες, με βάση τα περιεχόμενα της προσωπικής του συνείδησης. Άρα είναι νόμιμο, σύμφωνα με την άποψη αυτή, αν δύο ιστορικοί αποφασίσουν να γράψουν για το ναζισμό του Χίτλερ, ο ένας να τον χαρακτηρίσει μια τραγική και καταστροφική για την ανθρωπότητα πολιτική -όπως και ήτανε εξάλλου- και ο άλλος σαν ευεργετική και φιλάνθρωπη. Και σύμφωνα με την άποψη να έχουν και οι δυο δίκιο. Και να έχουν και οι δυο το ίδιο αντικειμενικό στοιχείο στα γραπτά τους.

Για την Περραιβία όμως δεν μπορεί να συμβεί αυτό. Όσοι ιστορικοί και αν ασχοληθούν μ' αυτήν αναγκαστικά θα πούνε τα ίδια πράγματα. Θα κάνουν τις ίδιες ερμηνείες και θα βγάζουν τα ίδια συμπεράσματα. **Και αυτό γιατί η αρχαία Περραιβική Τρίπολη δεν είναι ένα απλό και απροσδιόριστο παρελθόν**. Δεν μπορεί να είναι το δημιούργημα μιας προσωπικής συνείδησης ενός τυχαίου ιστοριογράφου της μιας ή της άλλης ιστοριογραφικής θεωρίας.

Η αρχαία Περραιβία περιγράφεται ως πραγματικότητα που δεν μπορεί να την αμφισβητήσει κανείς **από τέσσερις βασικές πηγές**: πρώτη πηγή ο ιστορικός Τίτος Λίβιος, δεύτερη πηγή τα ερείπια των πόλεων που την αποτελούσαν, Άζωρος, Δολίχη, Πύθιο, τρίτη πηγή τα γενικά αρχαιολογικά ευρήματα και τέλος τις φιλολογικές μαρτυρίες. Ξέρετε όλοι σας πολύ καλά ότι η Περραιβική Τρίπολη αναφέρεται από τον Όμηρο. Ο **πηδαλιούχος της Αργούς ήταν ο Άζωρος**. Πιστεύεται ότι **από αυτόν πήρε το όνομά της η πόλις Άζωρος**. Και στην Αργοναυτική Εκστρατεία πήρε μέρος ο Μάντις Μόψος. Επίσης, σύμφωνα με τον κατάλογο των νεών του Ομήρου, η Περραιβία έδωσε στον Τρωικό Πόλεμο εξήντα δύο καράβια και ο Αγαμέμνονας είχε δώσει εκατό.

Επομένως, ό,τι και αν θελήσουν να γράψουν οι ιστορικοί, όποιες ερμηνείες και αν μας προτείνουν, η Περραιβία ως παρελθόν δεν παραχαράσσεται. Είναι αυτή και αυτή θα μείνει. Και αυτή είναι που περιμένει την έρευνα. Γι' αυτό, εκείνο που μένει να αναζητηθεί και να διατυπωθεί ως τελικό συμπέρασμα είναι η σημασία της πρώτα ως γεωγραφικό σύστημα και το ρόλο που έπαιξε στη δημιουργία της γειτονίας. Η **λέξη Περραιβία προέρχεται από πέρας, από πόρος**, από πέρασμα. Είχε πολλά περάσματα προς άλλες περιοχές. Από το Σαραντάπορο, από Κατερίνη, απ' τον Τιταρήσιο. Δεν είναι μία απομονωμένη περιοχή. Επομένως, αυτό το γεωγραφικό χαρακτηριστικό πρέπει να αναδειχθεί στην έρευνα. Γιατί έπαιξε ρόλο, όχι μόνο να δημιουργηθούν γειτονίες, αλλά να κινηθούν λαοί και να διαμορφωθούν συνθήκες για την ανάπτυξη πολεμικών συγκρούσεων. Και αυτός ο ρόλος τελικά αποκτά το χαρακτήρα μιας ιστορικής λειτουργίας και δεύτερο αποκτά σημασία ως πρότυπο πολιτειακής οργάνωσης που αναδεικνύει τις δυνατότητες των λαών, άρα και των επί μέρους κοινωνιών να δράσουν και να παραγάγουν ιστορία, μέσα από κοινές αποφάσεις και κοινή αντίληψη της πραγματικότητας. Γι' αυτό ακριβώς το ζητούμενο προσδιορίζει την **ανάγκη για τη συστηματική οργάνωση των αρχαιολογικών ερευνών στην περιοχή.**

Μιλώ για την έρευνα εκείνη που δεν θα περιοριστεί μόνο στον εντοπισμό και τη συλλογή ερειπίων κινητών ή όχι. Σας παρακαλώ απαλλαγείτε απ' αυτή τη δουλεία των μικρών-μικρών πραγμάτων.

Η Περραιβία χρειάζεται τα μεγάλα πράγματα να αναδειχθούν. Τις μεγάλες εσωτερικές της αλήθειες. Πρέπει λοιπόν να προχωρήσει και στη συστηματική μελέτη ή έρευνα και στη δημοσίευσή της.

Μόνο έτσι πιστεύω θα καταστεί δυνατή η ένταξη της Περραιβίας σ' ένα σύνθετο σύστημα και **θα αναδειχθεί ο ρόλος της** ως ενός συγκεκριμένου και οργανικά δεμένου στοιχείου **με το ευρύτερο αρχαιοελληνικό παρελθόν** που ό,τι και αν προτείνουν οι μεταμοντέρνοι θεωρητικοί της ιστοριογραφίας παραμένει -θα χρησιμοποιήσω τις εκφράσεις του Παρμενίδη του προσωκρατικού Φιλοσόφου- παραμένει συνεχές και ανώλεθρο.

Και έχει ανάγκη η ελληνική περιφέρεια από τέτοιες έρευνες για να καταδειχθεί πως **αυτός ο τόπος δεν έχτισε μόνο τον Παρθενώνα,** ούτε κατασκεύασε μόνο το Μουσείο της Ακρόπολης. Μέσα στα χώματα του τόπου αυτού κρύβονται αλήθειες απαράμιλλες που η κάθε μια μιλά με το δικό της τον τρόπο. Περιγράφει τα δικά της τα πεπραγμένα και αναδεικνύει το δικό της, το ιστορικό μεγαλείο. Και αυτός ο τόπος, ο δικός σας, κρύβει μέσα του πολύ μεγάλες τέτοιες αλήθειες. Ήρθε η ώρα να βγουν στην επιφάνεια.

Η Όρθη-Κορσέα (Τσαριτσάνη) έως τον 1ο μ.Χ. αι.

Μερος α΄

του **Σπύρου Μπούμπα**
εκπαιδευτικού
συγγραφέα

Ανατολικότερα της Ελασσόνας και σε απόσταση τριών χιλιομέτρων απ' αυτήν, στους πρόποδες του όγκου του «Κάτω Ολύμπου», βρίσκεται η Τσαριτσάνη.

Στη θέση της θα πρέπει να βρίσκονταν και πάνω στον Μεγάλο Αηλιά, η Ομηρική **Όρθη ή Κορσέα**. Η Ακρόπολή της, θα πρέπει να βρίσκονταν πάνω στον Μεγάλο Αηλιά, που υψώνεται πάνω από την Τσαριτσάνη. Κατά τον Αρβανιτόπουλο, πιθανόν να οφείλει το όνομά της στην ορθή-κοφτή, απότομη κορυφή του βουνού ή, πιθανόν και από το βορειότερα αυτού ευρισκόμενο «Ωτόλοβο», τον φοβερό κοφτό βράχο, που ο λαός τον αποκαλεί της «Διάβας Κουκούλι», ή πιθανόν και από τον φοβερό «Μετέωρο»-βράχο του Σωτήρος.

Απλώνονταν η πανάρχαια πόλη πάνω στον Αηλιά και στα χαμηλότερα σημεία, γιατί σε όλο τον χώρο του, το 1914, ο εν λόγω αρχαιολόγος, επισήμανε διάφορα ευρήματα και σημεία της απώτατης εκείνης εποχής. Όπως: ύπαρξη θολωτών τάφων, δικτύου αποχέτευσης και λείψανα τείχους που καταστράφηκε.

Κι αυτό, γιατί τα πετρώματα είναι «μαρμαρυγιακοί φαιοί σχιστόλιθοι», που αποσαθρώνονται πολύ εύκολα. Σ' αυτήν βρέθηκαν δύο πίθοι, απ' τους οποίους ο πιο μεγάλος έφερε, στο χείλος του στομίου, τα «Πελασγικά γράμματα»....Μ Ζ L (το πρώτο γράμμα -που δεν μπορεί να γραφεί στον υπολογιστή-, μοιάζει με ανάποδη τρίαινα ή ανάποδο κεφαλαίο ψ.) Τα γράμματα του μικρότερου, πουλήθηκαν σε ξένο αρχαιοκάπηλο.

Η ανεύρεση, εξάλλου, διαφόρων λίθινων αντικειμένων στα υψώματα αυτά και πανάρχαιων πίθων μεγάλων διαστάσεων, με γράμματα- σύμβολα, όμοια με της Κρήτης, μαρτυρούν ότι η περιοχή αυτή κατοικήθηκε από τα βάθη των αιώνων.

Την ύπαρξη πανάρχαιου οικισμού, στη θέση της σημερινής Τσαριτσάνης, μαρτυρεί και ο **Ομηρικός Τύμβος** που βρίσκεται στην άκρη του βουνού, λίγο ψηλότερα από το σπίτι του Σαμαρά. Σχετικά με τον τύμβο αυτό η λαϊκή παράδοση λέει πολλά, αλλά, δυστυχώς, μένει ανέγγιχτος από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Ίσως να περιμένουν την πρωτοβουλία, κάποιου ατσίδα αρχαιοκάπηλου, που θα καρπωθεί τα διάφορα αυτά ευρήματα .

Κοντά και απέναντι από το σπίτι του κ. Βακράτσα, όλο το άνοιγμα λέγεται «**Τούμπα».** Παλαιότερα, στον χώρο αυτόν, υπήρχε μια μικρή εδαφική έξαρση που εκεί έριχνε τα σκουπίδια η γειτονιά. Αν λάβουμε υπόψη ότι το γράμμα «Υ» προφέρονταν και ως «ου»: (π.χ. τύμπανον-τούμπανο, Τύρναβος-Τούρναβος, τρύπα-τρούπα, τυφέκιον –ντουφέκι, τύμβος –τούμπα),κι επειδή «τύμβος» σημαίνει τάφος, τότε και «τούμπα», σημαίνει, τον τόπο που υπάρχει κάποιος τάφος!

Τάφοι με διάφορα επιτύμβια βρέθηκαν στη περιοχή κοντά στο 1ο Σχολείο. (Το επιτύμβιο με την σχετική επιγραφή που θα πρέπει να αναχθεί στον 4ον ή 3ον π. Χ αιώνα., έχω καταχωρήσει στη σελ. 379 του βιβλίου μου «Το Περραιβικόν Γένος και ο Όλυμπος»).

Επειδή είναι φθαρμένα τα γράμματα, μόλις διαβάζει κανείς τα παρακάτω:

ΠΑΡΑΜΟΝΟΝ
ΦΙΛΩΤΟΥ
ΑΙΟΝΟΝ Η ΜΗΤΗΡ ΑΥΤΟΥ
ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΠΑΣΙ
ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΟΝ.

Ήδη κατά τον 1ον μ.Χ. αι, η Όρθη πιθανόν να μην υπήρχε ως πόλη, ή να διατηρούνταν ως μικρός κι ασήμαντος οικισμός. Αυτό συμπεραίνεται από μιαν ενεπίγραφη πλάκα που βρέθηκε από τον Εζέ, με λατινικά γράμματα, στη θέση «Κονόσπολις» Καρυάς και που καθόριζε τα όρια μεταξύ Διέων και Ολοσσονίων, επί αυτοκράτορα Νέρβα. (Είναι καταχωρημένη στην 368 σελ. του παραπάνω βιβλίου μου, σε μετάφραση των κ.κ. φιλολόγων Ζαβαντίδη και Ζαρζώνη). Αν τότε υπήρχε η Όρθη, θα' πρεπε ο καθορισμός των ορίων να γίνεται μεταξύ Διέων και Ορθιείων, γιατί η Όρθη βρίσκεται πιο κοντά προς το Δίον απ' ότι η Ελασσόνα. Επίσης, φαίνεται ότι αυτή η πόλη στ' αρχαία χρόνια έκοψε ωραιότατο **νόμισμα,** που στην μπροστινή όψη εικονίζει κεφαλή γυναίκας που φορεί περικεφαλαία, από την οποία εξέχουν τα μαλλιά της σε τρεις στήλες πάνω στον αυχένα. Στο μέτωπο φέρει ταινία. Το μάτι της δείχνει να έχει έντονο το επάνω βλέφαρο. Τα χείλη έντονα, και η μύτη της οξεία και σχετικά μεγάλη Στην πίσω όψη εικονίζει άλογο σε καλπασμό, ενώ πάνω του φέρει κάτι σαν γλάστρα, με φυτό και λουλούδι στην κορυφή.Απ' το πίσω μέρος του αλόγου, μέχρι κάτω στο δεξιό του εμπρός πόδι, ημικυκλικά, είναι τα γράμματα:

«Ο Ρ Θ Ι Ε Ι Ω Ν».

Στον Περραιβικό χώρο παρατηρήθηκε ότι, στη θέση κάποιας αρχαίας πόλης, η κάπου κοντά σ' αυτήν ξεφύτρωσε η νεότερη πόλη. Η Τσαριτσάνη δεν μπορεί έτσι τυχαία να ξεφύτρωσε εκεί. Έχει τις ρίζες της στην πανάρχαια «**Όρθη**»!

(Συνεχίζεται)

Η μοναδικότητα της αγιογράφησης
στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου της Τσαριτσάνης

«Οι Δώδεκα Φιλόσοφοι» Μια σύνθεση μοναδικής ομορφιάς, αλλά και σπανιότητας

Σήμερα, στην Τσαριτσάνη, υπάρχουν πολλοί ναοί μεγάλης ιστορικής σημασίας. Ο σημαντικότερος εξ αυτών, αν λάβουμε υπόψη τον διάκοσμό του, είναι ο Ιερός Ναός του Αγίου Νικολάου, που είναι και η έδρα μιας εκ των δύο ενοριών.

του **Θανάση Νούσια**
τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής αστυνομικού

Ο συγκεκριμένος Ναός χρονολογείται από το 1614 μ.Χ. και αποτελεί κόσμημα, όχι μόνο για τον νόμο Λάρισας, αλλά για ολάκερη τη γεωγραφική περιφέρεια της Θεσσαλίας. Αυτό που τον κάνει να ξεχωρίζει είναι η πλούσια θεματολογία του στην αγιογράφησή του. Εμείς, όμως, θα σταθούμε σε μια ιδιαιτερότητα του. Στις μορφές των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων που κοσμούν τη δεξιά μεριά του νάρθηκα.

Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι θεωρούνται από την Ορθόδοξη εκκλησία ως «προ Χριστού Χριστιανοί» και εικονίζονται συχνά σε ναούς και μοναστήρια ως άγιοι μεταξύ αγίων.

Χαρακτηρίζονται από δύο κυρίως ιδιομορφίες. Οι παραστάσεις αφενός δημιουργούνται άνευ φωτοστέφανου, αφού πρόκειται για «προ Χριστού Χριστιανούς», και αφετέρου αγιογραφούνται αποκλειστικά στους νάρθηκες των ναών (πρόναους) μαζί με παραστάσεις από την Κρίση των νεκρών ή την Δευτέρα Παρουσία.

Πρόκειται κυρίως για τοιχογραφίες της Παλαιολόγιας (1) περιόδου και εντεύθεν, χωρίς να λείπουν και σύγχρονες δημιουργίες σε νεότερους ναούς.

Η ύπαρξη φιλοσόφων σε ναούς δεν δείχνει τίποτε άλλο, παρά την γειτνίαση ή ορθότερα την μεγάλη συγγένεια της αρχαίας ελληνικής σκέψης με την Ορθοδοξία.

Επίσης, δείχνουν ότι η Εκκλησία, όχι μόνο δεν απεμπόλησε ή πολέμησε, όπως πολλοί πιστεύουν, την Ελληνική σκέψη, αλλά, αντιθέτως, την τίμησε διά των αγιογραφιών.

Τοιχογραφίες αυτού του είδους βρίσκονται στις περισσότερες μονές του Αγίου Όρους, στη Μακεδονία, στα Ιωάννινα, στο Μεγάλο Μετέωρο και αλλού.

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου διαθέτει στο νάρθηκά του μορφές Ελλήνων φιλοσόφων. Η σπανιότητα είναι στον αριθμό των μορφών αυτών. Δύσκολα θα βρούμε σε οποιονδήποτε άλλο ναό στην Ελληνική επικράτεια ΔΩΔΕΚΑ συνολικά μορφές φιλοσόφων.

Με την είσοδο μας στον ναό, το βλέμμα πάει από μόνο του προς τα δεξιά όπου βλέπουμε τη μεγαλειώδη σύνθεση της Ρίζας του Ιεσσαί. Στους ελικοειδείς κλάδους της εικονίζονται οι προπάτορες του Ιησού, Προφήτες, Απόστολοι, αλλά και σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

Στη βάση της, εκατέρωθεν του Ιεσσαί, απεικονίζονται ανά έξι οι εξής ολόσωμες μορφές δώδεκα αρχαίων σοφών:

1) ΘΟΥΛΗ (C) 2) ΔΩΝ 3) ΠΟΛΟΝ 4) ΠΛΑΤ (ΩΝ) 5) ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ 6) ΙΩΣΙΠΟΣ 7) ΣΟΛΟΝ 8) ΟΖΙ (AC) 9) ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ 10) ΣΟΦΟΚΛΗΣ 11) ΣΥΒΙΛΑ 12) ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. Τα ονόματα τεσσάρων σοφών, όπως σώζονται, είναι αινιγματικά. Οι μελετητές προσπάθησαν την ταύτισή τους είτε βάση κειμένων που αναγράφονται στα ειλητά (2) που κρατούν, είτε βάση ηχητικής ομοιότητας.

Έτσι:

Ο ΘΟΥΛΗ (C) μπορεί να είναι ο Θούλης, βασιλιάς της Αιγύπτου ή ο Θαλής ο Μιλήσιος. Ο ΔΩΝ προσδιορίζεται ως Φίλων ή Χίλων. Ο ΠΟΛΟΝ με τον Απολλώνιο τον Τυανέαγφγφγφγ. Ο ΟΖΙ (AC) ταυτίζεται με τον Ζήνωνα ή με το Ευρυπίδη.

Το θέμα της Ρίζας του Ιεσσαί δηλώνει την γήινη φύση του Χριστού. Η απεικόνιση μιας τόσο μεγαλειώδους σύνθεσης, εφάμιλλης των μονών του Αγίου Όρους, δεν είναι συνηθισμένη σε επαρχιακά μνημεία.

Ο δε αριθμός των Δώδεκα Φιλοσόφων καθιστά την σύνθεση εξαιρετικά σπάνια για όλη την Ελλάδα.

ΣΧΟΛΙΑ:

[1] η περίοδος των Παλαιολόγων ξεκινά το 1261 και έληξε με την άλωση το 1453. Στο διάστημα αυτό σημειώθηκε άνθηση στην τέχνη και την φιλοσοφία με στροφή προς την κλασική αρχαιότητα.

[2] Περγαμηνή - πάπυρος τυλιγμένος σε άξονα. Το κρατούν οι φιλόσοφοι.

ΠΗΓΕΣ:
protothema.gr, oikohouse.wordprss.com
«Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Τσαριτσάνης», Νίκου Φλώρου, Αθήνα 2003.

ΙΩΣΗΠΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΟΖΙΑΣ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΘΟΥΛΗΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΔΩΝ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

ΠΟΛΟΝ

ΣΟΛΩΝ

ΣΥΒΙΛΛΑ

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Πόρτα Αγίου Νικολάου Τσαριτσάνη

Ο «ΓΚΡΙΝΙΑΡΗΣ» ΑΓΙΟΣ

Ήταν, λέει, ένα πρωινό... Δε μπορώ να το πω, αν ήταν μουντό, βροχερό, ηλιόλουστο... Γιατί δεν ήταν στη γη, αλλά στον ουρανό! Μακάρι να το έβλεπα μια φορά στη ζωή μου αυτό... Είχαν μαζευτεί όλοι οι άγιοι σχεδόν... Πως ήταν να τους βλέπεις; Ήταν τεράστιοι; Ήταν όπως τους βλέπουμε στις τοιχογραφίες; Ή άυλες, υπερκόσμιες πνευματικές μορφές;

του **Γιάννη Δαρή**
θεολόγου
αστυνομικού

Όχι! Ήταν, λέει, όπως εμείς... Και είχαν μαζευτεί έξω από την πόρτα Του Θεού... Ήθελαν να Του μιλήσουν... Ζητούσαν ακρόαση Θεού...

Χτυπήσαν τη θύρα... Μήπως κοιμάται;

-Ε βέβαια! Άλλη δουλειά εκτός της τεμπελιάς και ύπνου δεν κάνει... Έκανε πριν αιώνες μια δουλειά έξι ημερών και μετά τι; Ενώ εμείς οι άγιοι ακόμη και στην γιορτή μας δουλεύουμε!

Σας φάνηκε βαρύ αυτό που εκστόμισε αυτό το στόμα; Και όμως οι υπόλοιποι άγιοι δεν ταράχτηκαν και πολύ... Γιατί ήταν μαθημένοι να τα ακούν αυτά από τούτον τον Άγιο... Τον Άγιο Κασσιανό!

Η πόρτα άνοιξε μια σταλιά... Φάνηκε το άσπρο σκουφί Του Θεού, που βάζει τη νύχτα... Γρήγορα ντύθηκε Αυτός, φόρεσε τη λευκή του πουκαμίσα... Αλλά στα μάτια φαινόταν πως ήταν ξενυχτισμένος...

Μόλις ξεπρόβαλε ολόκληρος μπροστά τους, οι άγιοι έσκυψαν το κεφάλι και άρχισαν τους ύμνους...

Ο Θεός κούμπωνε τα μανίκια και ξαναπήγε μέσα να φορέσει και την θεϊκή Του Χάρη... Οι άγιοι συνέχιζαν τις δοξολογίες αλλά τους έκανε νεύμα να σταματήσουν...

-Ορίστε μέσα, αγαπητοί μου! Κάτι πολύ σπουδαίο τρέχει, για να ξυπνήσετε εσείς βιαστικά από τα ζεστά σας κρεβάτια με αυτό το κρύο...

Μόλις μπήκαν στη σάλα οι άγιοι, σπρώχνονταν ποιος θα καθίσει στο πλάι Του Θεού... Πήραν και μια χαρά, γιατί μύρισαν καφέ και τσάι να ψήνεται...

Αφού βουτήξαν τη φρυγανιά και ήπιαν το ζεστό τους, στρέφεται Ο Θεός να τους ρωτήσει τα μαντάτα...

Άρχισε πρώτα ιεραρχικά με τους ένστολους... από τους αξιωματικούς... Γιατί τους έχει για φρουρούς... Αυτοί πολεμάνε τους εχθρούς και τους δράκους...

Ο Αι-Γιώργης λάμποντας μέσα στην στολή του, είπε τα νέα του συνωμοτικά, σαν γνήσιος στρατιωτικός, βάζοντας το χέρι στο αυτί...

Μετά απηύθυνε τον λόγο στον Άγιο Δημήτριο, που έστεκε σαν σπαθί ξεγυμνωμένο...

-Τι νέα έχουμε από της Ηπείρου τ 'ανοιχτά και τη Θεσσαλονίκη;

Έψαξε Ο Θεός μετά να βρει τον Άγιο Νικόλαο μέσα στους αγίους... αλλά αυτός πουθενά!

Πήρε θυμωμένο ύφος Ο Μεγαλοδύναμος... Είναι δυνατόν να απουσιάζει από τη συνέλευση κάποιος; Αυτό είναι μια περιφρόνηση της Θεότητάς Του!

Ο Άγιος Κασσιανός αναθάρρησε... Μα ακριβώς για αυτό ήθελε να μιλήσει! Έτσι και αλλιώς όλοι οι υπόλοιποι τον κοίταγαν, καθώς αυτός είχε συνήθως το πιο πολύ θάρρος να μιλά... Όχι βέβαια και την ανάλογη σωφροσύνη...

-Ευλόγησον, Πάτερ! Μας ρωτάς συνεχώς πως περνάει ο κόσμος... Εμάς δε μας ρώτησες μια φορά, αν είμαστε καλά... Μας ρωτάς, τι νέα από την Ελλάδα... Αν ήμουν εγώ Θεός είχα να ρίξω σβερκιές στους άπιστους ανθρώπους!

Αλλά έχω βγει από το θέμα μου... Άλλη ανάγκη μας έφερε έως εδώ...

Ο Αι-Νικόλας λείπει από μαζί μας... Δεν θα έπρεπε να είναι εδώ να σε προσκυνήσει; Σε κάθε τέμπλο βάζει την εικόνα του διπλά στου γιου σου τη μητέρα... Για μας δεν υπάρχει λίγο κερί και θυμίαμα, ενώ αυτός γεμίζει χρυσά τάματα! Αυτά βλάπτουν την πίστη και την αγιοσύνη... Και εμείς έπρεπε να έχουμε κοινοκτημοσύνη... Από που πήρε το δικαίωμα να έχει πιο πολλά δικαιώματα; Μήπως είναι μάρτυρας; Μήπως είναι ασκητής; Αυτόν τον έχει ο λαός Αυθέντη και Δεσπότη... Έγινε συνήθειο στον Αι Νικόλα να έχει πρωτεία στη γη, θέλει και στον ουρανό... Αν δε νοιαστείς, θα έρθει μια στιγμή που θα σε σηκώσει από το σκαμνί σου...

Ο Πλάστης άκουσε εμβρόντητος και έπιανε τα γένια Του...

-Είναι αλήθεια πως πολλά κεριά και λάδια σε αυτόν τον άγιο καίνε... Είναι κανείς εδώ, που να θέλει να τον υπερασπιστεί;

Το πιο σωστό όμως είναι να έρθει εδώ μπροστά μας να απολογηθεί... Για αυτό θα δώσω ένα δεσποτικό ένταλμα στον άγγελο να τον φέρει γρήγορα ή με το καλό ή με το ανάποδο...

Δεν άργησε ο άγγελος... Γύρισε και άφησε μπροστά τους τον Άγιο Νικόλαο, βρεγμένο σαν σουπιά... Παρ' όλα αυτά απολογήθηκε...

-Συγγνώμη, αφέντη μου! Άργησα... Πήγα παντού... Μπήκα σε όλους τους ναούς και δεν ήταν πουθενά... Τελικά τον βρήκα στον βυθό της Μαύρης Θάλασσας!

Σαν ρυάκια έτρεχαν τα νερά από τον Άγιο Νικόλαο... Κάτι είχε κάτω από το ράσο του... Του λέει ο Πλάστης...

-Τι κρατάς και το κρύβεις στο χέρι σου; Μήπως ο διορισμός σου ως Θεός;

Τότε ο Αι-Νικόλας εμφάνισε ένα παιδί...

-Συμπάθα με, Μεγαλοδύναμε που παρουσιάζω μια θνητή ψυχή στο θεϊκό σου δωμάτιο... Είναι η έβδομη ψυχή που σώζω από το πρωί... Όταν αυτός ο νέος πήγε να αναπνεύσει, με άρπαξε ο άγγελος και μ' έφερε εδώ... Για αυτό τον έχω μαζί μου... Δεν γλίτωσε ακόμη...

Ο Άγιος άφησε το παιδί κάτω και τον χτύπαγε στο στήθος... Προσπαθούσε αλλά δεν ανέπνευσε ακόμη...

Τότε έβγαλε μια θήκη χρυσή με ταμπάκο και του έδωσε να μυρίσει...

-Μύρισε το, βρε Γιαννάκο!

Άρχισε τότε να φταρνίζεται, ανέπνευσε λίγο και άνοιξε τα μάτια ο Γιαννάκος...

Τότε ο Ύψιστος γύρισε και κοιτούσε έναν έναν τους αγίους με βλέμμα σκοτεινό... Αλλά όταν έφτασε στον Άγιο Κασσιανό, εκεί έβγαλε φλόγες...

-Βλέπεις γιατί έχει λαμπρότερη γιορτή από εσένα; Και ο κόσμος τον θυμιάζει; Γιατί δεν κάθεται στον σοφά, να τρώει, να πίνει και να βάζει σκάνδαλα...

Άιι φύγε από εδώ! Και άλλη φορά να μην ακούσω να λες ανοησίες! Και δεν σου παίρνω την αγιοσύνη τώρα, γιατί αγιότητα που έδωσε ο λαός ούτε Ο Θεός την παίρνει πίσω... Για την αυθάδεια σου όμως, σου αλλάζω τη γιορτή... Κάθε 29 Φλεβάρη θα γιορτάζεις... Κάθε τέσσερα χρόνια! Για να βάλεις μυαλό!

Πω πω, τι ιστορία σας διηγήθηκα! Είμαι και θεολόγος! Όχι απλώς πέρασα τις κόκκινες γραμμές του δόγματος και της πίστης μας, τις εξαφάνισα εντελώς!

Αλλά... για να σας καθησυχάσω, θα πω, πως το διήγημα αυτό βασίστηκε στο ποίημα "Το συναξάρι του Άγιου Κασσιανού" της συλλογής "Ατθίδες αύραι" του σπουδαίου Γεωργίου Βιζυηνού.

Και για να δικαιολογηθώ εν τέλει, θα παραθέσω ακριβώς τα λόγια από το σημείωμα του στο ποίημα, με τα οποία συμφωνώ απολύτως...

«Η δηκτική τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ φαντασία, μετέθεσεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς συνήθεις σκηνὰς ῥᾳδιουργοῦντος φθόνου καὶ φιλοπρωτείας ἀνθρώπων...».

Πέραν από το «στόλισμα» της λαϊκής μούσας... στην πραγματικότητα ο Όσιος Κασσιανός γεννήθηκε στη Ρώμη, αλλά από μικρός στράφηκε στον Ασκητισμό. Ήταν μοναχός σε μία σκήτη και επισκέφθηκε τα μοναστήρια της Αιγύπτου και της Θηβαΐδας, της Νιτρίας, της Ασίας και της Καππαδοκίας

Στον πρώτο τόμο της «Φιλοκαλίας», περιλαμβάνονται δύο λόγοι του Οσίου Κασσιανού, που δείχνουν την καθαρότητα της ζωής του, το ορθόδοξο φρόνημά του και προξενούν μεγάλη ωφέλεια. Ο δε Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος πλέκει δίκαιο εγκώμιο στον Όσιο Κασσιανό στον περί υπακοής Λόγο του. Ο Κασσιανός θα ομολογήσει ότι οφείλει όλες τις γνώσεις του για την πνευματική ζωή στον μεγάλο πατέρα της Εκκλησίας, τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο, τον οποίο αποκαλεί «μάρτυρα» και «πατέρα» του.

Όμως, η ἐπιθυμία τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἁγίου Νικολάου επικρατούσε τότε ἀληθῶς στους ἀμαθους Σλάβους...

Ευλαβείται πολύ στην Κύπρο, όπου του αποδίδουν αρκετά θαύματα. Εκοιμήθη οσιακά το έτος 435. Εορτάζει στις 29 Φεβρουαρίου.

ΠΗΓΕΣ:
Γεώργιος Βιζυηνός, "Ατθίδες Αύραι", 1883.
Ιστοχώρος "saint.gr" (Ορθόδοξος Συναξαριστης).

Το χρονικό του 20ου αιώνα

Άνοιξα το βαρύ βιβλίο και τ' άφησα στο τραπέζι.
Οι 1500 σελίδες του γεμάτες γεγονότα, πληροφορίες και σχόλια,
μονοπώλησαν το ενδιαφέρον και τις σκέψεις μου καιρό.

Πάπες, Πρωθυπουργοί, Βασιλιάδες, Τσάροι, διπλωμάτες, χαλίφηδες, βουλευτές,
αναρχικοί, συνδικαλιστές, εργάτες, επαναστάτες, στρατιώτες, φασίστες ...
αγωνίσθηκαν όλοι, καθένας με... τον τρόπο του, δηλαδή με...

εξεγέρσεις, εκτελέσεις, εμπρησμούς, δολοφονίες, συλλαλητήρια, ναυμαχίες,
ανταρσίες, διασκέψεις, συνθήκες, απεργίες, πολέμους, πορείες, ενθρονίσεις,
συμμαχίες, πραξικοπήματα, ανακηρύξεις, αποκηρύξεις, εξορίες, παραιτήσεις,
επανορθώσεις, αποζημιώσεις, τορπιλισμούς, διαπραγματεύσεις, δικτατορίες,
στρατόπεδα συγκεντρώσεως, γενοκτονίες...

και κατατρόπωσαν την ειρήνη, την αγάπη, την τέχνη, την ποίηση,
την επιστήμη, τον ανθρωπισμό, την ηθική. Θριάμβευσαν.
Μπράβο στους νικητές!!

της **Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου,** γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε

Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας

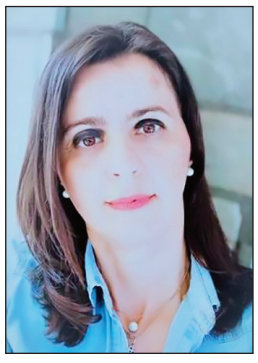

της **Λαμπρινής Διαμάντη**
εκπαιδευτικού

Η **Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας** γιορτάζεται στις 8 Μαρτίου κάθε χρόνο ως ημέρα μνήμης των αγώνων του κινήματος για τα δικαιώματα των γυναικών.[1]

Η 8η Μαρτίου καθιερώθηκε ως μέρα της γυναίκας σε ανάμνηση μιας μεγάλης εκδήλωσης διαμαρτυρίας που έγινε στις 8 Μαρτίου του 1857 από εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας στη Νέα Υόρκη, οι οποίες διαδήλωναν ζητώντας καλύτερες συνθήκες εργασίας.[4] Η αστυνομία επιτέθηκε και διέλυσε βίαια το πλήθος των λευκοντυμένων γυναικών, όμως το εργατικό κίνημα είχε ήδη γεννηθεί. Δυο χρόνια αργότερα, οι γυναίκες που συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις οργάνωσαν το πρώτο εργατικό σωματείο γυναικών και συνέχισαν τον αγώνα για τη χειραφέτηση τους.[2] Ηταν μία από τις πρώτες κινήσεις διεκδίκησης δικαιωμάτων από γυναίκες.[4]

Ενώ ο πρώτος εορτασμός της Ημέρας της Γυναίκας πραγματοποιήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1909 στη Νέα Υόρκη, η 8η Μαρτίου προτάθηκε από τη Διεθνή Διάσκεψη Γυναικών του 1910, ώστε να καθιερωθεί μια «Διεθνής Ημέρα της Γυναίκας». Αφού οι γυναίκες κέρδισαν το δικαίωμα ψήφου στη Σοβιετική Ρωσία το 1917, η 8η Μαρτίου καθιερώθηκε ως εθνική αργία εκεί. Την εποχή εκείνη εορταζόταν κατά κύριο λόγο από το σοσιαλιστικό κίνημα και τις κομμουνιστικές χώρες μέχρι την υιοθέτησή της το 1975 από τα Ηνωμένα Έθνη.[1]

Παρόλα αυτά χρειάστηκε περίπου ένας αιώνας για να αποκτήσουν το δικαίωμα της ψήφου οι γυναίκες στη Σαουδική Αραβία, αφού, πέρυσι, τους δόθηκαν δημόσια αξιώματα και ίσα εργασιακά δικαιώματα με τους άντρες.

Σύμφωνα με έρευνα της Independent, σε περίπου 118 χρόνια, θα λυθεί το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των γυναικών, ενώ σήμερα, από τους 500 πιο πλούσιους ανθρώπους στον κόσμο, μόνο οι 55 είναι γυναίκες.

Εκτός από το μισθολογικό χάσμα, που απασχολεί κρατικούς και μη φορείς, η προσπάθεια ευαισθητοποίησης όσον αφορά τη γυναικεία κακοποίηση είναι ακόμη ένα φλέγον ζήτημα.

Εκτιμάται ότι 120 εκατ. γυναίκες κάτω των 20 ετών έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Περισσότερο από το 1/3 των γυναικών σ' όλον τον κόσμο έχουν υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία σε κάποια φάση της ζωής τους και κυρίως στην εφηβεία ή την περίοδο της εμμηνόπαυσης.[4]

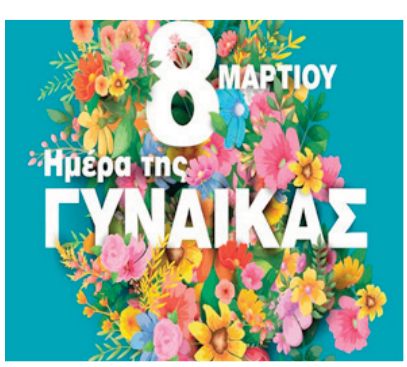

Σύμφωνα με τη Unicef, 100 με 140 εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες έχουν υποστεί **κάποια μορφή ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων.** Μία πρακτική που σε 28 χώρες της Αφρικής εφαρμόζεται ακόμα και σήμερα, παρά το γεγονός ότι έχει απαγορευθεί νομικά στις περισσότερες από αυτές.

Θα ήταν αφελές, ίσως και ειρωνικό, να αντιλαμβανόμαστε την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας σαν μία ευκαιρία να προσφέρουμε λουλούδια στις μαμάδες και τις συζύγους μας, όταν **σε όλο τον κόσμο συμβαίνουν καθημερινά εγκλήματα εις βάρος των γυναικών.**

Όταν ανήλικα κορίτσια στην Αφρική και τη Νότια Ασία υποχρεώνονται από τις οικογένειες τους σε γάμους, και σαν επακόλουθο σεξουαλική συνεύρεση, με άτομα-χορηγούς που ίσως τους εξασφαλίσουν ένα πιο βέβαιο μέλλον.

Όταν πάνω από τις μισές γυναίκες στο Μπαγκλαντές, την Αιθιοπία, το Περού και την Τανζανία, και αλλού, αναφέρουν περιστατικά κατ' οίκον βίας από το γονιό ή το σύντροφό τους. Όταν, εν τέλει, **μία στις πέντε γυναίκες παγκοσμίως πέφτει θύμα βιασμού ή πρόθεσης βιασμού** τουλάχιστον μία φορά στη ζωή της.

Όσο λοιπόν τέτοια εγκλήματα συνεχίζουν να συμβαίνουν, ο θεσμός της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας σήμερα αποκτά στα μάτια μας σκοπό και νόημα μόνο αν δύναται, με κάποιο τρόπο, να τα εξαλείψει.[5]

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αφιερώνει τη φετινή Ημέρα της Γυναίκας στον παγκόσμιο αγώνα των γυναικών κατά της κρίσης του Covid 19. Οι γυναίκες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα κατά της πανδημίας του κορονοιού, καθώς αποτελούν την πλειοψηφία των εργαζομένων που απασχολούνται στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης. Πολλές έχουν πληγεί σοβαρά από την κρίση λόγω της απώλειας θέσεων εργασίας ή της απασχόλησής τους σε επισφαλείς θέσεις εργασίας. Επιπλέον, οι συνεχόμενοι εγκλεισμοί έχουν οδηγήσει σε αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας. Το ελληνικό κοινοβούλιο έχει ζητήσει την καταπολέμηση αυτών των ανισοτήτων.[3]

Στις μέρες μας, όμως, σε πολλές χώρες η ημέρα αυτή έχει χάσει το πολιτικό της μήνυμα: Αφενός εμπορευματοποιήθηκε και αφετέρου εκλήφθηκε ως ευκαιρία για να εκφράσουν οι άνδρες την αγάπη τους στις γυναίκες, όπως κατά την Ημέρα της Μητέρας και του Αγίου Βαλεντίνου.[4]

1. Wikipedia,
2. Tvxs.gr,
3. www.sansimera.
4. www.iefimerida.gr.
5. www.in2life.gr

Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι

ΜΕΡΟΣ Α΄

Όσες φορές κι αν επιχειρήσει κάποιος ερευνητής να ασχοληθεί με την επανάσταση του 1821, ιδίως με την αξιολόγηση των πρωταγωνιστών, αλλά και της ίδιας της επαναστατικής διαδικασίας, άλλες τόσες φορές έρχεται αντιμέτωπος με την αμηχανία και την ανάγκη να παιδευτεί για την ακολουθητέα οπτική προσέγγισης όλων αυτών των διαστάσεων. Ο Κορδάτος επισήμανε έναν κοινό αφετηριακό τόπο. να μην «βλέπουμε την ιστορία της Τουρκοκρατίας με κριτήρια σημερινά» (1958, 70).

του **Ευάγγελου Αυδίκου**
Συνταξιούχου καθηγητή Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας-συγγραφέα

Όντως, η χρήση του παρόντος για την πλαισίωση του παρελθόντος διαμορφώνει ένα ρευστό ερμηνευτικό και εν πολλοίς υπονομευμένο πλαίσιο στην κατανόηση του ιστορικού γεγονότος. Οι δυσχέρειες, όμως, αυξάνονται όταν χρησιμοποιούνται ως πηγές το δημοτικό τραγούδι, του οποίου η σχέση με τα ανιστορούμενα πρόσωπα και γεγονότα δεν υπακούει σε μια άμεση αντανάκλαση. Αντίθετα υφίστανται επεξεργασία και αφαίρεση, ώστε η ιστορία να διαθλάται σ' ένα στερεοτυπικό ιστό.

«Το γεγονός ότι ο αρματολισμός θ' αποτελούσε το στρατό της Επανάστασης δικαιολογεί ρομαντικές προεκτάσεις που θα 'παιρνε η μετέπειτα ιστοριογραφία κατά τις διερευνήσεις της». Ο Ασδραχάς (2019, 149) θέτει την επιστημονική του γραφίδα επί των τύπων των στερεοτυπικών ήλων.

Συχνά, η βαθμιαία ένταξη των κλεφτών και των αρματολών στον επαναστατικό στρατό του'21, ιδίως από το 1824 και μετά , συνέτεινε στην εξιδανίκευση της δράσης τους, θεωρώντας ότι αυτό που συνέβη στο τέλος, η ηρωοποίηση και η ένταξη στο εθνικό πάνθεον, ήταν και η αρχική τους επιλογή, χωρίς διακυμάνσεις και αντιφάσεις.[1]

Σ' αυτό συνέβαλαν, ασφαλώς, και τα απομνημονεύματα που έγραψαν οι ίδιοι οι αγωνιστές ή οι βιογραφίες που ανέλαβαν στενοί συνεργάτες τους. Μια τέτοια περίπτωση είναι μια αδιαμφισβήτητη ηγετική προσωπικότητα της Επανάστασης του '21.

Πρόκειται για τον Καραϊσκάκη, για τον οποίο γράφει ο βιογράφος του Αινιάν ότι, μετά από συζήτηση με τον Κουτελίδα, οπλαρχηγό των Τζουμέρκων, «έκαμε πρώτος επαναστάσεως κίνημα κατά των Τούρκων», γεγονός που ξεσήκωσε πολλούς.

Πιο συγκεκριμένα, «μέρος μεν των Ελλήνων κατέλαβον την θέσιν του Μακρυνόρους, μέρος δε εκτύπησαν το Βραχώρι, και άλλοι την Βόνιτσαν» (1834, 5).

Ο Αινιάν έχει ως δεδομένη την τελική εικόνα του Καραϊσκάκη, που παραδόθηκε ψυχή τε και σώματι στον αγώνα. Ο βιογράφος χρησιμοποιεί αυτή την πραγματικότητα και επιχειρεί να τη σύρει ως και τις απαρχές της Επανάστασης, δημιουργώντας μιαν ευθύγραμμη πορεία, η οποία δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα (Τζάκης 2021, 35).

Ο μετεπαναστατικός Καραϊσκάκης

Ο Καραϊσκάκης σκοτώθηκε νωρίς, χωρίς να προλάβει να δει το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος. Ευτύχησε, ωστόσο, να τραγουδηθεί η γενναιότητά του αλλά και η τελική καθυπόταξη της ατομικότητάς του στον συλλογικό στόχο: την εθνική απελευθέρωση. Για όσα προαναφέρθηκαν κάνει λόγο η λαϊκή μούσα στα δυο δημοτικά τραγούδια

α.

Σείστηκ' η Μάνα, σείστηκε, τρέμουν και τα Βαρδούσια,
τρέμει κ' η μαύρη Ρούμελη απ' τον Καραϊσκάκην,
την εκστρατειάν οπώκαμε να πάγη στην Αθήνα.
Τα βιλαέτια τόμαθαν κι' ούλοι καπεταναίοι,
πιάνουν και γράφουν γράμματα προς τον Καραϊσκάκη
τέχομε δώσει στην Τουρκιά ρεχέμια τα παιδιά μας,
ρεχέμια ταις γυναίκες μας ρεχέμια μοναχούς μας.
Ο Καραϊσκάκης τόμαθε, πολύ του κακοφάνη.
Πιάνει και γράφει γράμματα προς τους καπεταναίους.
--Σ'εσένα Μήτσο κερατά κι' Ανδρέα φαντασμένε,
και συ Σταμούλη παλαβέ και Τσόγκα σαποκοίλη,
παρακαλώ την Παναγιά και προσκυνώ τους Άγιους,
να μου χαρίσουν την ζωήν ακόμ' τούτον τον χρόνον
να πάρω ντέβρι τα χωριά, ντέβρι τα βιλαέτια,
τότες να δγήτε πόλεμον απ' τον Καραϊσκάκην
(Εθνικά άσματα 1896, 153)

β.

Παρασκευή ξημέρωνε, να μ' είχε ξημερώσει,
νησιώτες κάμουν την αρχή, στον κάμπο ροβολάνε,
κι' αρχίνισε τον πόλεμο το ελληνικό σεφέρι.
Χέρια με χέρια πιάνονται , με τα σπαθιά βαριούνται ,
και μες στη μέση ήτανε 'λόρθ' ο Καραϊσκάκης,
που λιονταρένια είχε καρδιά και στήθια μαρμαρένια.
Ο Καραϊσκος φώναξε όλους τους μπουλουκτσήδες,
γιουρούσι για να κάμουνε, τον Κιουταχή να πιάσουν.
Το άτι καβαλίκεψε και το σπαθί τραβάει,
εννιά ταμπούρια σκόρπισε κι έφτασε ως τη μάντρα.
Μια παταριά του ρίξανε οι Τούρκοι κι οι Ρωμαίοι,
που ήτανε εχτροί κι αυτοί απ' την Τουρκιά βαλμένοι.
Κι ο Καραϊσκος φώναξε: «Με φάγανε οι σκύλοι».
(Ιατρίδης, 1938, 10-11)

Και τα δυο μπορούν να εκληφθούν ως επιμέρους εκφάνσεις του επαναστάτη Καραϊσκάκη, ο οποίος θυσίασε τη ζωή του για την αποτελεσματική απόληξη του αγώνα. Στο πρώτο βρίσκεται στο άλλο άκρο όσων Ρωμιών τουρκοπροσκύνησαν ή είχαν ανθρώπινα λιποψυχήσει μπρος στο ενδεχόμενο να εκτελεστούν οι δικοί τους άνθρωποι, οι οποίοι είχαν δοθεί ως όμηροι (ρεχέμια) στους Οθωμανούς, ως μέσο ελέγχου των εξεγέρσεων.

Το δεύτερο τραγούδι εστιάζει στη γενναιότητά του και στον φόνο του, την ώρα της μάχης, αφήνοντας αιχμές για

πιθανή εμπλοκή και συνελλήνων (Ρωμαίοι). Ξεχωριστή είναι η αναφορά του τραγουδιού στο «ελληνικό σεφέρι», του οποίου ηγείται ο Καραϊσκάκης. Πλέον, ο τόπος του είναι η Ελλάδα και όλα όσα είναι τίθενται στην υπηρεσία των εθνικών στόχων. Η πατρίδα είναι το εθνικό κράτος ως φαντασιακός τόπος, πέρα από το αρματολίκι του (Τζάκης 2021, 192).

Ο Καραϊσκάκης έχει υμνηθεί, αλλά και έχει χρησιμοποιηθεί στα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια, **ως συμβολικό πρόσωπο στη διαπάλη των τοπικοτήτων** που προσπαθούσαν να λάβουν ηγετική θέση στη διοίκηση του νεοελληνικού κράτους. Από τη μια προτεινόταν η ανέγερση του δικού του αγάλματος και από την άλλη δινόταν προτεραιότητα σ' εκείνο του Κολοκοτρώνη, σύμβολα και τα δύο των τοπικών ανταγωνισμών (Κουλούρη 2021, 109-113).

Διακόσια χρόνια μετά, ο Καραϊσκάκης επανέρχεται στην επικαιρότητα. Είναι ο κερδισμένος από τη βιβλιοπαραγωγή,[2] ενώ ταυτόχρονα συνεχίζεται η διελκυστίνδα στη διεκδίκηση του τόπου του. Τίνος είναι το παιδί; Το ερώτημα απασχολεί σχεδόν έναν αιώνα, από τότε που αποφασίστηκε ότι ο τόπος του είναι το Μαυρομάτι Καρδίτσας. Επιστρέφει το ζήτημα το 2021, με αφορμή την επέτειο των διακοσίων ετών από το 1821.

Με άλλα λόγια, διεκδικείται η επιστροφή του εθνικού ήρωα πλέον Καραϊσκάκη στην τοπική πινακοθήκη των εριζόντων περί του μικροτόπου τους, η επιστροφή του Καραϊσκάκη σ' έναν τόπο. **Αποπειράται η τοπικοποίηση του ήρωα,** κίνηση που εντάσσεται στη διαδικασία διάχυσης της εθνικής μνήμης στους ιδιαίτερους τόπους (Κουλούρη 2021, 43-190. Δρουμπούκη 2014) αυξάνοντας το συμβολικό κύρος τους, αλλά και τον αυτοσεβασμό.

Στο περιθώριο των επετειακών εορτασμών εξελίχθηκε ο τοπικός ανταγωνισμός ανάμεσα στο **Μαυρομάτι Καρδίτσας και στην Σκουληκαριά Άρτας που διεκδικούν την αρχική εντοπιότητά του.** Τίνος είναι το παιδί; Η Σκουληκαριά διαμαρτύρεται. Αυτό απέκτησε υλική μορφή με το ντοκιμαντέρ του Νίκου Παπακώστα,[3] που κατάγεται από το χωριό. «

Ασφαλώς ο Γεώργιος Καραϊσκάκης είναι εθνικό σύμβολο. Γεννήθηκε Ηπειρώτης και καταξιώθηκε στη συνείδηση των Ελλήνων ως απαράμιλλος εθνικός αγωνιστής. Αυτός είναι ο τίτλος του, αυτή η συμβολή του. Αυτές οι ρίζες του. Ας τα σεβαστούμε κι ας τα αποδεχτούμε ευλαβικά. Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης έχει πατρίδα. Είναι η Σκουληκαριά Άρτας», προσθέτει η Πανηπειρωτική.[4]

Το σχόλιο ήρθε ως απάντηση στην τιμητική παρουσία της προέδρου της Δημοκρατίας «στη γενέτειρα του Γ. Καραϊσκάκη», η οποία δήλωσε.

«Βρίσκομαι σήμερα στο Μαυρομάτι της Καρδίτσας για να τιμήσω τη μνήμη ενός πολεμιστή της Επανάστασης που υμνήθηκε όσο λίγοι: του Γεωργίου Καραϊσκάκη, του "Αχιλλέα της Ρωμιοσύνης" όπως τον αποκάλεσε ο Κωστής Παλαμάς» τόνισε σε δήλωσή της η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου και συνέχισε λέγοντας «Εμπνεόμαστε από την ένταση και το πάθος με τα οποία αγωνίστηκε για την ελευθερία μας, από το ατίθασο πνεύμα του, την προσφορά του στο έθνος. Στο εικονοστάσι των ηρώων, που ανήκουν σ' όλη την Ελλάδα και σ' όλους τους Έλληνες, ο Καραϊσκάκης ακτινοβολεί, ωραίος σαν μύθος».[5]

Ο τόπος των κλεφτών και των αρματολών στο δημοτικό τραγούδι

Σε κάθε περίπτωση, η αναζήτηση του εθνικού τόπου ως κοινού εδάφους προκάλεσε τον ανταγωνισμό, από την πρώτη στιγμή που συστάθηκε το νεοελληνικό κράτος. Πρόκειται για μια εγγενή αδυναμία που οφείλεται στον ανισομερή τρόπο ένταξης των μικρών πατρίδων στο εθνικό κράτος. Υπ' αυτή την έννοια, επιβιώνει η αντίληψη που είχαν για τον τόπο οι κλέφτες και οι αρματολοί.

Τι είναι ο κλέφτης; Ταυτίζεται με τον αρματολό; Έχουν τον ίδιο τόπο αυτοαναφοράς; Προφανώς, πρόκειται για διαφορετικές ιδιότητες, που ενίοτε αλλάζουν ρόλους, πάντοτε βέβαια με τη χρήση των όπλων.

-Βασίλη, κάτσε φρόνιμα να γίνης νοικοκύρης,
για ν'αποχτήσης πρόβατα, ζευγάρια κι' αγελάδες,
χωριά κι' αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν.
--Μάνα μου 'γω δεν κάθομαι να γίνω νοικοκύρης,
να κάμ' αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν,
και νάμαι σκλάβος των Τουρκών, κοπέλι των σκυλώνε.
Φέρε μου το βαριό σπαθί και ταλφρό τουφέκι,
να πεταχτώ σαν το πουλί ψηλά στα κορφοβούνια,
να πάρω δίπλα τα βουνά, να περπατήσω λόγκους,
να βρω λημέρια των κλεφτών, γιατάκια καπετάνων
να πάω να βρω το Μάνταλο, να σμίξω τον Μπαστέκη,
που πολεμούν με την Τουρκιά και με τους Αρβανίταις,
να μπω με δαύτους σύντροφος στα Τούρκικα κεφάλια
με μια σπαθιά να κόφτω τρεις, με το τουφέκι πέντε,
και με το γιαταγάνι μου σαράντα και πενήντα.»
Πουρνό φιλεί τη μάνα του, πουρνό ξεπροβοδιέται.
--Για σας βουνά με τους κρεμνούς, λαγκάδια με ταις πάχναις
--Καλώς τάξιο το παιδί και τάξιο παλληκάρι.
(Εθνικά άσματα 1897, 17-18)

Το δημοτικό τραγούδι έχει χρησιμοποιηθεί συχνά ως μια μορφή εξιδανίκευσης του κλέφτη, ενός επαναστάτη που στρέφεται εναντίον των κατακτητών.

Ο κλέφτης προτάσσει το βασικό γνώρισμα της επιλογής του: τη μη υποταγή σε μια δέσμη σχέσεων στον τόπο της νομιμότητας, τον τόπο δηλαδή της μόνιμης διαμονής με την οικογένειά του, που τον εκθέτει σε μια σειρά από απειλές για την ευημερία τη δική του αλλά και των οικείων του.

Η ζωή του «νοικοκύρη» γέμει από επισφάλεια.

(Συνεχίζεται)

---

1. *Βλ. και την άποψη του Ασδραχά στο «Απόσωμα», στα Απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη (1957).*
2. *Τιμήθηκε και από την ιστορία (Τζάκης 2021) αλλά και από τη λογοτεχνία (Ακρίβος 2020. Μπουκάλας 2021).*
3. *Ντοκιμντέρ Γεώργιος Καραϊσκάκης «στα όρια του μύθου», του Νίκου Παπακώστα, παραγωγή ΑΜΚΕ Canto Mediterraneo 2021. https://art.estage.gr/media-genre/bio/*
4. *https://www.briefingnews.gr/ellada/mayromati-karditsas-kai-skoylikaria-artas-erizoyn-gia-ton-georgio-karaiskaki 8 Μαίου 2021*
5. *https://veteranos.gr/sti-genetira-tou-g-karaiskaki-mavrommati-karditsas-ptd/, 6 Μαΐου 2021. Σ' αυτό προστέθηκε και το συνέδριο «Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης και η εποχή του» που οργάνωσαν , στις 29, 30 Ιουνίου και 1η Ιουλίου 2021, ο Δήμος Μουζακίου και η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Καρδίτσας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, την Περιφέρεια Θεσσαλίας/Π. Ε. Καρδίτσας και την Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων. Ήταν δε υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.*

«Κοιμάται η Καπετάνισσα, κοιμάται η καημένη»

Έμφυλες αναπαραστάσεις σε μοιρολόγια της Επαρχίας Ελασσόνας Θεσσαλίας

ΜΕΡΟΣ Α΄

Τα δημοτικά τραγούδια αποτελούν την αυθεντικότερη έκφραση του ελληνικού λαού και του πολιτισμού του, «διά το απέριττον κάλος, την αβίαστον απλότητα, την πρωτοτυπίαν και την φραστικήν δύναμιν και ενάργειαν», αλλά και γιατί φανερώνουν με τον πιο ακριβή τρόπο «τον ιδιάζοντα χαρακτήρα του έθνους» (Πολίτης χ.χ.: ε΄).

της Δρ Ευαγγελία Ράπτου
Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας
Πανεπιστήμιου Αιγαίου
Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα μοιρολόγια, τα θρηνητικά άσματα, οι ολοφυρμοί, τα γεννήματα του πόνου και της ψυχικής οδύνης, ο εκπεφρασμένος θρήνος,[1] ο κοπετός, ο αβίαστος λυγμός. Ο στίχος τους, το παρατεταμένο της μελωδίας τους, ο μεταφορικός τους λόγος, το γνήσιο πάθος (Πολίτης 1999) γεννά ψυχική έξαρση και καταθλιπτική ατμόσφαιρα. Αλλά το ενδιαφέρον[2] τους αυξάνεται από τις άμεσες και έμμεσες αναφορές για την κοινωνία και την εποχή στην οποία διαμορφώνονται.

Η κατανόησή τους επιβάλλει την έναρξη της μελέτης όχι μόνο από τα κείμενα, τα τραγούδια, αλλά και από την πράξη, το τραγούδισμα.[3]

Επιβάλλει, δηλαδή, την αντιμετώπισή τους ως ενέργειες ενταγμένες στην κοινωνία που τα δημιούργησε. Αυτό επιτρέπει και την αναγνώριση του κοινωνικού περιβάλλοντος εντός του οποίου αναπτύχθηκαν (Πολίτης 2010). Εξάλλου, «οι γυναικείοι τρόποι έρευνας και γνώσης», αφού είναι αποδεκτό ότι κανένα τμήμα της ανθρώπινης κοινωνίας δεν μπορεί να αποκλειστεί ως πηγή πληροφόρησης (Ράπτου 2012), καταπιάνονται με τα δημοτικά τραγούδια, για να τα συσχετίσουν με την κοινωνική πραγματικότητα.

«Τα πνευματικά επιτεύγματα είναι φυσικό να επηρεάστηκαν σε σημαντικό βαθμό από τις καταστάσεις κοινωνικής ζωής μέσα στις οποίες είδαν το φως» (Παπαχατζή 1958:21). Η συζήτηση για το φύλο ισοδυναμεί πλέον με συζήτηση για την κοινωνία και τον πολιτισμό (Γκασούκα 2006).

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της **«ανάγνωσης» μοιρολογιών της επαρχίας Ελασσόνας από το βιβλίο του μακαρίτη Φοίβου Καζάκη «Θεσσαλικά Μοιρολόγια»,** που εκδόθηκαν στη Λάρισα το 1996. Το σύνολο των μοιρολογιών ανέρχεται στα 118 και από αυτά αξιοποιήθηκαν για την ανακοίνωση σχεδόν 35, καθώς αρκετά αποτελούν παραλλαγές.[4]

Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η μέθοδος ανάλυσης του περιεχομένου,[5] η οποία αφενός υπαγορεύτηκε από τον λόγο των μοιρολογιών, που συχνά αποτελεί κώδικα και σύνολο συμβόλων που προβάλλουν την ανάγκη αποκρυπτογράφησης, αφετέρου αποτελεί βασική μέθοδο έμμεσης παρατήρησης (Λαμπίρη – Δημάκη 1990).

Τα μοιρολόγια της επαρχίας Ελασσόνας με έμφυλη οπτική[6]

Στοιχεία που συνθέτουν τη γυναικεία ταυτότητα. Επιβεβαίωση της ύπαρξης πατριαρχικής δομής.

«....Είσαι άντρας και περπατείς κ' οπίσω σου διαβαίνουν
Εγώ γυναίκα κάθομαι κι οι πόνοι μου ανεβαίνουν»

(Σπαρμός)

Για τους άνδρες η ανάγκη εξωτερίκευσης του πόνου ικανοποιείται, μετριάζοντας την ένταση, αφού η δυνατότητα εξομολόγησής του στους δημόσιους χώρους, τους απαγορευμένους για τις γυναίκες, ή, τουλάχιστον, τους περιορισμένους, είναι μεγαλύτερη, καθώς περισσότερες είναι και οι ευκαιρίες που τους δίνει η κοινωνία να μιλήσουν και να εκφραστούν.

Οι γυναίκες, από την άλλη πλευρά, είναι αναγκασμένες να βιώνουν τη μοναξιά και τον πόνο στο σπίτι. Ειδικά, όταν χηρεύουν, οι αποκλεισμοί και οι περιορισμοί είναι ακόμα πιο έντονοι. Βέβαια, τα μοιρολόγια της περιοχής, τουλάχιστον αυτά που ο Φ. Καζάκης συνέλεξε, δεν αναφέρονται με περισσότερες λεπτομέρειες στην κατάσταση που βιώνουν οι γυναίκες μετά τον θάνατο των αντρών τους, αλλά αυτή εξυπακούεται μέσα από άλλες παρόμοιες περιγραφές και νύξεις.

Δεδομένου ότι ο γάμος ήταν μέσο κοινωνικής καταξίωσης και αναβάθμισης των γυναικών, ο θάνατος του άνδρα συνεπάγεται απώλεια και των δύο. Οι παραδοσιακές κοινωνίες ήταν κοινωνίες «τιμής» και οι άγραφοι νόμοι φρουρούσαν τη γυναικεία τιμή με τον υποχρεωτικό εγκλεισμό στα «οικεία» και την αποφυγή να δώσουν αυτές αφορμή να συζητηθεί το όνομά τους έξω από το σπίτι.

Ο χώρος του σπιτιού και η αυλή συνιστούν και τη ακτίνα δράσης τους και ορίζουν τα περιθώρια έκφρασής τους. Η επίσκεψη στο κοιμητήριο, όπου προσφέρουν και τις καθιερωμένες τιμές στον αποθανόντα, τις φέρνει σε επαφή με άλλες χήρες (Ψυχογιού 2008).

Ενώνοντας τον πόνο τους, τον μοιράζουν και περιορίζουν κάπως την έντασή του. Η αλληλοπαρηγορία τους έγκειται τόσο να μετριάσουν τη θλίψη όσο και να μειώσουν σταδιακά τις επαφές τους με το νεκρό, να δεχτούν την πραγματικότητα, το αμετάκλητο του θανάτου. Με τον τρόπο αυτόν περνούν τα στάδια του πένθους[7] και αποδέχονται οριστικά πλέον τον οριστικό χωρισμό.

Η μάνα και η αδερφή βιώνουν τον αβάσταχτο πόνο της απώλειας, όπως στο παρακάτω μοιρολόγι:

«Εσείς παιδιά βλαχόπουλα παιδιά απ' την Σαμαρίνα[8]
Σαν πάτε πάνω στο χωριό πάνω στη Σαμαρίνα
Ντουφέκια δεν θα ρίξετε τραγούδια δεν θα πείτε
Να μην τα' ακούσει η μάνα μου κι η δόλια η αδελφή μου
Να πείτε πως εχάθηκα, να πείτε πως παντρεύτηκα
Πήρα καλή γυναίκα....»

(Ελασσόνα)

Είναι σίγουρο ότι στο άκουσμα του θανάτου του γιου και αδελφού θα κλάψουν, θα συγκλονιστούν απ' την πικρή

αλήθεια. Γι' αυτό κρίνεται προτιμητέο να μην αποκαλυφθεί το κακό μαντάτο, αλλά να διαδοθεί η ψευδής είδηση για γάμο στην ξενιτιά. Έμμεσα, δηλαδή, φαίνεται προτιμότερος ο χωρισμός που επιβάλλει η ξενιτιά από τον αμετάκλητο χωρισμό του θανάτου. Αν η μάνα και η αδελφή πληροφορηθούν την κακή είδηση, θα κλάψουν και θα μοιρολογήσουν.[9] Και αυτή είναι σημαντική παρατήρηση, η οποία επαναλαμβάνεται, ότι η ζωή των γυναικών συνεχίζει να πορεύεται στη σκιά των ανδρών που έφυγαν από τη ζωή (Βοσνιάδου, 2000).

Στα μοιρολόγια αποκαλύπτεται η θέση των γυναικών στην κοινωνία, δημιουργού των μοιρολογιών. Την κυριαρχία των ανδρών πιστοποιούν και μερικά ακόμα στοιχεία, τα οποία περνούν με συμβολικό τρόπο με τα μοιρολόγια.[10]

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά σ' όλο τον κόσμο ήλιο
Κι στου πατέρα την αυλή καπνός κι αντάρα βγαίνει
Τίνος κονάκια καίγονται τίνος μαντριά καπνίζουν
μηδέ κονάκια καίγονται μηδέ μαντριά καπνίζουν
Πατέρας είναι άρρωστος βαριά για να πεθάνει
Μπαίνουν και βγαίνουν οι γιατροί και γιατρικό δεν βρίσκουν
Μπαίνει και βγαίνει η αγάπη του κι απ' τα μαλλιά τραβιέται».

(Καλύβια Κοκκινοπλού Ελασσόνας)

Το κακό του θανάτου χτύπησε το σπίτι με συνέπεια «να ανάψει φωτιά» που βγάζει καπνό και αντάρα. Η αντάρα σημαίνει το σκοτείνιασμα της ατμόσφαιρας από σύννεφα ομίχλης που προμηνύει φοβερή καταιγίδα και με επέκταση φοβερή κακοκαιρία ή δυνατός άνεμος, και μεταφορικά φασαρία, αναστάτωση, στενοχώρια (Τριανταφυλλίδης, χ.χ.). Η φωτιά απειλεί να κάψει και τα μαντριά, σύμβολο της οικονομικής κατάστασης των αγροτικών κοινωνιών. Ο θάνατος του ανδρός σημαίνει διάλυση της οικογένειας, αφού η πηγή οικονομικών πόρων στερεύει και επέρχεται ολοκληρωτική καταστροφή.

Ο πατέρας, αδιαμφισβήτητος αρχηγός της οικογένειας, είχε την ευθύνη όλων των θεμάτων της, κυρίως των οικονομικών. (Αποστολόπουλος, 1988). Αντίθετα, ο ρόλος των γυναικών ήταν ρόλος συνεκτικός στην οικογένεια **Επιβεβαιώνονται ρόλοι κατανεμημένοι με βάση το φύλο** (Διώτη & Γιαννοπούλου 2000).

Δεδομένου ότι η αυτάρκεια της οικογένειας εξαρτιόταν από την κατανομή εργασίας (Αποστολόπουλος 1998), γίνεται αντιληπτό πόσο η απουσία του ανδρός θα αποτελούσε τον ολετήρα της οικογενειακής υπόστασης. Γι' αυτό και ο στίχος ***«Μπαίνει και βγαίνει η αγάπη του κι απ' τα μαλλιά τραβιέται»*** αναφέρεται στην αντίδραση που προκαλεί ο θάνατος του συζύγου στις γυναίκες και την παλιά συνήθεια του μαλλιοτραβήγματος ως ένδειξη βαρύτατου πόνου για τον αμετάκλητο χωρισμό.[11] Το επιβεβαιώνουν οι στίχοι:

«....Την μάνα σας μην τη μαλώνετε, να μην την κακοπαίρνετε
Χάνει κι αυτή τον άντρα της χάνει το μυστικό της (=σπιτικό)....»

(Βερδεκούσια)

*«...Β*γαίνει κι η δόλια μάνα του κι απ' τα μαλλιά τραβιέται...».[12]

(Κρανέα)

(Συνεχίζεται)

---

1. Εύστοχα ο Ε. Καψωμένος (1999:221), επισημαίνει ότι *«θρηνητικά τραγούδια που συνδέονται με τα λαϊκά έθιμα της προετοιμασίας και της ταφής του νεκρού, αντιπροσωπεύουν μια άμεση έκφραση της οδύνης για τον θάνατο συγκεκριμένου ατόμου και έχουν γι' αυτό το λόγο χαρακτήρα αυτοσχεδιασμού, που τροφοδοτείται από ένα απόθεμα παραδοσιακών εκφραστικών μοτίβων, μεταφορών και αλληγορικών εικόνων»*.
2. *«Τα μοιρολόγια των γυναικών μας, θαυμαστά ελεγειογραφίας αριστουργήματα, αυτόφυτα της ελληνικής ευαισθησίας προϊόντα, κινοϋσι τον θαυμασμόν των ποιητών και εφελκύουσι των γραμματολόγων την προσοχήν όσον ουδέν άλλο, έστω και το εντεχνότερον, των λοιπών έξηυγενισμένων και τετορνευμένων ημών στιχουργημάτων»* (Ζαμπέλιος στο Πολίτης χ.χ.:203).
3. *«Η μοιρολογίστρα αρχιτεκτόνισσα σμίλευσε πάνω τους την εποχή της, όχι με τα υπονοούμενα των ιερογλυφικών κι ούτε με κρυπτογραφημένες γραμμικές γραφές, αλλά με λόγια δυνατά σαν τον κεραυνό και κατανοητά σαν το ψωμί»* και στη συνέχεια *«Είναι ευφυΐα να κάνεις το μοιρολόγι οχυρό ... Ως τραγούδι, που γεννιέται τη στιγμή του θανάτου, δεν μπορεί να το σχεδιάσει ο οποιοσδήποτε, αλλά άτομα χαρισματικά, που έχουν την ικανότητα να πλέκουν στίχους. Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία εμφανίστηκαν οι μοιρολογίστρες, οι γυναίκες δηλαδή που κατά παραγγελία μπορούν να θρηνήσουν έντεχνα έναν νεκρό»* (Ζαρμπαλάς, Α., 2012).
4. *«Δεν πρέπει να χωρίζομεν ό τι είναι αχώριστον, ποίησιν και τραγούδι»*, τόνισε ο Γ. Τερτσέτης (Δημαράς 1975:6). Άλλωστε «*διά της μουσικής και λόγου έρρυθμος έκφρασις διαφόρων ισχυρών συναισθημάτων, η οποία πολλάκις και μάλιστα εις τον λαόν, συνοδεύει τας ερρύθμους του σώματος κινήσεις κατά την εργασίαν και τον χορόν»* (Κυριακίδης 1978:1).
5. Η ύπαρξη των παραλλαγών είναι σύνηθες φαινόμενο και το συναντούμε από οικισμό σε οικισμό κα οφείλεται στην ηλικία, την παιδεία των γυναικών αλλά και στην πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής: (Βλαχόφωνοι, Σαρακατσαναίοι, πρόσφυγες, Κουπατσάριδες ή Κουπατσαραίοι).
6. Η ουσία της ανάλυσης περιεχομένου βρίσκεται στην κατηγοριοποίησή του, η οποία εξαρτάται άμεσα από τον σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα, καθιστώντας ευκολότερη τη διαλογή του υλικού που πρόκειται να αναλυθεί και εγκυρότερη την ανάλυσή του (Βάμβουκας 2007). Όταν ο ερευνητής αναλύει ένα κείμενο, εντοπίζει τις συμβολικές ενότητες των εννοιών και τα θέματα που εμπεριέχονται, εργάζεται για τον αποσυμβολισμό των πρώτων και τον εντοπισμό και διάκριση των δευτέρων (Λαμπίρη – Δημάκη 1990).
7. Στην παρούσα ανακοίνωση η έμφυλη οπτική είναι ενδεικτική, καθώς κάθε άλλη προσπάθεια χρήζει ανάγκη αυτόνομης έκδοσης.
8. Το μοντέλο «των πέντε σταδίων του πένθους», το οποίο καθιερώθηκε στην επιστήμη της Ψυχολογίας, υπέδειξε το 1969 η E. Kubler Ross (Kubler Ross & Kessler 2005): η άρνηση, ο θυμός, η διαπραγμάτευση, η κατάθλιψη και η αποδοχή.
9. Το μοιρολόγι αυτό είναι συνδεδεμένο με τη συμβολή των βλαχόφωνων στην επανάσταση του 1821 (Κουκούδης 1993).
10. Το μοιρολόγι είναι ο συνδετικός κρίκος των ζωντανών με τους νεκρούς, ώστε να μην περάσουν ο νεκροί «τα λαγκάδια της αρνησιάς», όπως πιστεύει ο λαός μας.
11. Καθώς οι μοιρολογίστρες επιστρατεύουν πλήθος εκφραστικών μέσων, ώστε ο λόγος τους να φαίνεται πολύ μακρινός σε σχέση με τα νοήματα που κρύβει, προέχει η αποκωδικοποίηση της γλώσσας και ο αποσυμβολισμός του ιδιαιτέρου εκφραστικού κώδικα. Ποικίλες εικόνες, μεταφορές και έννοιες υπηρετούν τον σκοπό των μοιρολογιστρών, οι οποίες επικοινωνούν τόσο μεταξύ τους όσο και με τους νεκρούς. Σύμφωνα με τον Πολίτης (2010: 45-47), οι εικόνες και τα τραγούδια εκφράζουν την κοινωνική πραγματικότητα μέσω της μυθολογίας.
12. Η θρηνητική συμπεριφορά των γυναικών όταν θρηνούν τον νεκρό στο σπίτι εκδηλώνεται *«με ακραίες ενέργειες: σκούξιμο μέχρι βραχνάδας, αποκάλυψη της κεφαλής, λύσιμο και τράβηγμα των μαλλιών μέχρι ξεριζώματος, ξέσκισμα των ρούχων και κυρίως χτυπήματα του στήθους με τα χέρια μέχρι αιμορραγίας, απώλεια αισθήσεων, ανάλογα με το φορτίο του πόνου που φέρει κάθε μοιρολογίστρα»* (Ψυχογιού 2008:44).

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΣΑΡΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέρος β'

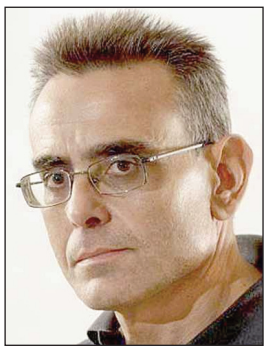

του Δρα **Ιωάννη Σιγάλα**
παιδοψυχίατρου

Αρμονική είναι η Επικοινωνία, όταν υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα μηνυμάτων (όταν τα λεκτικά και τα εξωλεκτικά μηνύματα συμφωνούν).

Η Επικοινωνία γίνεται δυσαρμονική, όταν υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα μηνυμάτων (όταν τα λεκτικά και τα εξωλεκτικά μηνύματα διαφωνούν - π.χ. λέει κάποιος «έλα κοντά μου αγάπη μου» και το πρόσωπό του παίρνει παγερή έκφραση - λέει κάποιος «κάνει κρύο εδώ μέσα» και βγάζει το παλτό του).

Το σοβαρότερο επίπεδο μη αρμονικής Επικοινωνίας είναι ο διπλός δεσμός, στον οποίο συμβαίνουν τα εξής: α) Το λεκτικό μήνυμα που στέλνει ο πομπός είναι αντίθετο από το εξωλεκτικό, και β) η σχέση είναι σημαντική για τον δέκτη, οπότε ο δέκτης είναι υποχρεωμένος να απαντήσει. Στην περίπτωση αυτή ότι και αν απαντήσει ο δέκτης των μηνυμάτων κινδυνεύει να χάσει την σχέση. Για να βγει από την αντίφαση ο δέκτης χρειάζεται ή να βγει από την πραγματικότητα (κίνδυνος ψύχωσης) ή να σχολιάσει τον διπλό και αντιφατικό χαρακτήρα του μηνύματος («μου ζητάς να έρθω κοντά σου, αλλά με τα χέρια σου με διώχνεις»). Η διατήρηση ειλικρινούς και αρμονικής Επικοινωνίας και η αποφυγή αντιφατικών μηνυμάτων είναι βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη συνεργατικότητας και αρμονίας στις Ανθρώπινες Ομάδες και στις διαπροσωπικές σχέσεις.

Η Επικοινωνία είναι από τη φύση της μια διαρκής αλληλουχία μηνυμάτων ανάμεσα στους ανθρώπους που επικοινωνούν. Δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί κάποια αρχή στην ανταλλαγή μηνυμάτων. Δεν είναι δυνατό να εξετασθεί η Επικοινωνία έξω από την Συναλλαγή των ανθρώπων που επικοινωνούν.

Προκειμένου να παρατηρήσει κάποιος με στοιχειώδη επάρκεια μια επικοινωνία, χρειάζεται τουλάχιστον:

α) Να παρατηρήσει τι λέει ο Α, πώς απαντάει ο Β, πώς ο Α απαντάει στην απάντηση του Β. Η επικοινωνία είναι μια υπόθεση τουλάχιστον διπλής όψης. Οι αποστολείς είναι και δέκτες και οι δέκτες είναι και αποστολείς.

β) Εάν ο ίδιος τύπος συναλλαγής ανάμεσα στον Α και στον Β επαναλαμβάνεται στον χρόνο, τότε, πιθανώς, είναι αντιπροσωπευτικός του τρόπου με τον οποίο επικοινωνούν οι Α και Β.

Η φύση μιας σχέσης εξαρτάται από την στίξη των ακολουθιών που επικοινωνούνται ανάμεσα στα άτομα που επικοινωνούν. Η στίξη οργανώνει τα γεγονότα που αποτελούν την συμπεριφορά και συνεπώς είναι ζωτική για την πρόοδο κάθε αλληλεπίδρασης. η διαφωνία σχετικά με τον τρόπο στίξης μιας ακολουθίας γεγονότων βρίσκεται στη ρίζα αμέτρητων αγώνων για το ορισμό της σχέσης (πίνω γιατί μου γκρινιάζει συνέχεια - του γκρινιάζω συνέχεια γιατί πίνει). Το λάθος που κάνουν οι επικοινωνούντες στην περίπτωση αυτή είναι ότι πιστεύουν ότι η ανταλλαγή έχει κάποια αρχή (κάποιο σημείο εκκίνησης).

Όλες οι επικοινωνιακές επαφές (interchanges) είναι είτε συμμετρικές, είτε συμπληρωματικές, ανάλογα αν βασίζονται σε ισότητα ή διαφορά.

Συμπληρωματικότητα: Ο ένας συμπληρώνει τον άλλον (π.χ. επιβολή - υποχώρηση).

Συμμετρία: Ο ένας καθρεφτίζει την συμπεριφορά του άλλου (π.χ. καυχησιολογία - καυχησιολογία).

Στη συμπληρωματική σχέση το ένα μέρος καταλαμβάνει την ανώτερη, δυνατότερη, καλύτερη κλπ. θέση (one - up position) και το άλλο την κατώτερη, αδύναμη, χειρότερη θέση (one down position). Παραδείγματα συμπληρωματικών σχέσεων είναι οι σχέσεις μητέρας - παιδιού, γιατρού - ασθενούς, δάσκαλου - μαθητή κλπ. Οι θέσεις αυτές δεν επιβάλλονται από το ένα μέρος στο άλλο, αλλά μάλλον το κάθε μέλος συμπεριφέρεται με τρόπο που προϋποθέτει, ενώ παράλληλα προκαλεί την συμπεριφορά του άλλου, δηλαδή οι ορισμοί της σχέσης τους ταιριάζουν.

ΤΥΠΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Διακρίνουμε τρία πεδία της Ανθρώπινης Επικοινωνίας: Την Συντακτική Επικοινωνία (Syntactics). Την Σημαντική Επικοινωνία (Semantics). Την Εμπράγματη Επικοινωνία (Pragmatics).

Η Συντακτική Επικοινωνία είναι η μετάδοση πληροφοριών και αφορά τους θεωρητικούς της πληροφόρησης, οι οποίοι μελετούν τα προβλήματα της κωδικοποίησης, των καναλιών μεταφοράς, της ικανότητας, του θορύβου, της περιττολογίας και άλλες στατιστικές ιδιότητες της γλώσσας. Σχετικά με την συντακτική επικοινωνία αξίζει να σημειωθούν δύο παρατηρήσεις:

α) Ο αριθμός των καναλιών μεταφοράς πληροφοριών είναι ίσος με τον αριθμό των επικοινωνούντων στο τετράγωνο μείον δύο ($y = x^2 - x$). Έτσι η επικοινωνία γίνεται εξαιρετικά πολύπλοκη εάν ο αριθμός των επικοινωνούντων είναι μεγάλος.

β) Το ποσό της πληροφόρησης χρειάζεται να είναι το κατάλληλο. Αλλιώς αναπτύσσεται υπερ- ή υπο-φόρτωση του δέκτη (overload, underload).

Οι θεωρητικοί της πληροφορικής δεν ασχολούνται με την έννοια των συμβόλων που αποτελούν ένα μήνυμα. Το πρόβλημα της έννοιας είναι το κυριότερο αντικείμενο της Σημαντικής Επικοινωνίας. Αν αυτός που εκπέμπει το μήνυμα δεν έχει απολύτως συμφωνήσει για την έννοια των συμβόλων εκ των προτέρων με το δέκτη του μηνύματος, τότε το μήνυμα μένει κενό νοήματος, όσο και αν η συντακτική ακρίβεια είναι τέλεια.

Η Επικοινωνία επηρεάζει την Συμπεριφορά και συνδέεται με την ανάπτυξη σχέσεων ανάμεσα στα άτομα που επικοινωνούν. Η Επικοινωνία είναι Συναλλαγή και η Συναλλαγή ανάμεσα σε δύο άτομα γίνεται με Επικοινωνία. Η Εμπράγματη Επικοινωνία εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η επικοινωνία επηρεάζει την Συμπεριφορά και τις Σχέσεις των επικοινωνούντων μερών.

Η Συντακτική Επικοινωνία αντιστοιχεί στην μαθηματική λογική.

Η Σημαντική Επικοινωνία αντιστοιχεί στην Φιλοσοφία της Επικοινωνίας ή των Επιστημών.

Τέλος η Εμπράγματη Επικοινωνία αντιστοιχεί στην Ψυχολογία.

Βέβαια τα πεδία αυτά της Επικοινωνίας δεν είναι ξεκάθαρα.

Πηγές:

Βατσλάβικ Πωλ: *Ανθρώπινη Επικοινωνία*. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005.

Σατίρ Βιρτζίνια: *Πλάθοντας Ανθρώπους*. Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 2008.

Λόρενζ Κόνραντ: *Η πίσω όψη του καθρέπτη. Έρευνα για μια φυσική ιστορία της ανθρώπινης γνώσης*. Εκδόσεις Θυμάρι, Αθήνα, 1992.

Μουρελή Ευφροσύνη: «Αναφορά στο έργο του Gregory Bateson.», *Μετάλογος*, τεύχος 34, 2018

Το βιβλίο της Χρύσας Μαστοροδήμου: ΤΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

Η μετανάστευση είναι ο θεματικός πυρήνας του βιβλίου της Χρύσας Μαστοροδήμου, όπου επαναλαμβάνεται για δεύτερη και Τρίτη φορά στη μοίρα του λαού μας. Στην όμορφα επιμελημένη έκδοση των εκδόσεων ΒΑΚΧΙΚΟΝ του Ιανουαρίου 2021, μέσα σε 302 σελίδες, η συγγραφέας κ. Χρύσα Μαστοροδήμου καταφέρνει να «αναμετρηθεί» όπως η ίδια λέει με το παρελθόν της μέσα από τις δύο γενιές πρωταγωνιστών της.

του **Βασίλη Ζαρζώνη**
φιλολόγου, συγγραφέα

Η Κατερίνα γεννημένη λίγο πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είναι για τους Νεοέλληνες ένα σύμβολο: Σύμβολο όλων εκείνων των συμπατριωτών μας που μέσα στις κακουχίες και τις αντιξοότητες έδωσαν τον αγώνα της επιβίωσης αναζητώντας καλύτερη ζωή μέσα από τη μετανάστευση στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Ακόμη και η επιλογή από τη συγγραφέα της πόλης του Μονάχου για τον τόπο υποδοχής στη Γερμανία των Ελλήνων μεταναστών δείχνει πόσο καίρια αγγίζει τις ψυχές των αναγνωστών, αφού στις προηγούμενες δεκαετίες του 1960 και 1970 όλοι μας είχαμε κάποιον κοντινό ή μακρινό συγγενή μας στο Μόναχο της Γερμανίας ως μετανάστη.

Η φυγή από την Πατρίδα, όπως λέει και η ίδια η συγγραφέας στην εισαγωγή του βιβλίου δεν είναι μία εύκολη, αλλά δύσκολη απόφαση ζωής. Ακριβώς η ίδια αιτία είναι που υφίσταται και στη δεύτερη μετανάστευση που περιγράφεται στο βιβλίο και αφορά την εποχή της οικονομική κρίσης και ανάγεται στη δεκαετία του 2010…μέχρι και σήμερα. Και ο γιος της Κατερίνας, μορφωμένος με πτυχία και περγαμηνές αποφασίζει το 2015 να μεταναστεύσει με την οικογένειά του. Αυτός είναι το σύμβολο του νέου Νεοέλληνα που για μία φορά ακόμη…τον διώχνει η Πατρίδα του εκτός συνόρων, γιατί δεν μπορεί να του «εγγυηθεί» τα απαραίτητα για τα «εὖ ζῆν».

Χιλιάδες οι νέοι που έχουν φύγει στο εξωτερικό τις δύο τελευταίες δεκαετίες και δυστυχώς αποτελούν το πιο εκλεκτό, εκτός από το πιο ενεργό, κομμάτι των συμπατριωτών μας. Ας σημειωθεί ότι στη σελίδα 16 υπάρχει η αγωνιώδης σύσταση της μάνας στο γιο να μην ξενιτευτεί, ενώ παρακάτω μετά την ανακοίνωση του γιου της, υπάρχει μία αναφορά στη βαθιά λαογραφική μας αφετηρία, την ερμηνεία του ονείρου: είδα κακό όνειρο…χιόνι.

Διαβάζοντας κάποιος τις 302 σελίδες του βιβλίου μαθαίνει ή ενθυμείται σημαντικά γεγονότα της νεότερης ιστορίας αυτού του τόπου: για τον πόλεμος του ΄40, στο Αλβανικό

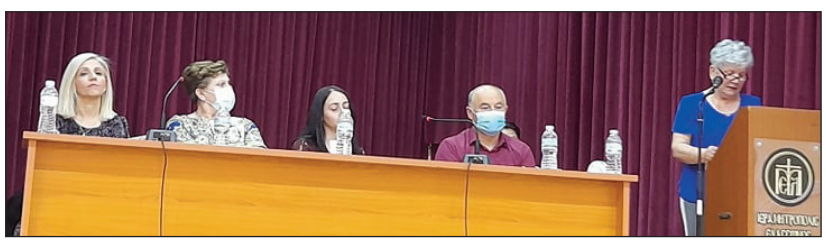

Μέτωπο, τη Γερμανική κατοχή, την κηδεία του Κωστή Παλαμά, την επταετία των Συνταγματαρχών, το Πολυτεχνείο, τις πολιτικές αλλαγές, την κατάργηση της βασιλείας, τη μετάβαση στη Μεταπολίτευση.

Απολαμβάνουμε επίσης άλλοτε με έκπληξη και άλλοτε με νοσταλγία αναφορές για τα προξενιά και το γάμο στην εποχή του 1959... όπου τα παραπάνω ήταν απλά ένα τάξιμο και μία απόφαση αρσενικών γονέων στο καφενείο. Υπάρχουν ενδιαφέρουσες αναφορές για τον έγγαμο βίο, τον έρωτα και τις σχέσεις μέσα στο ζευγάρι που είναι μάλλον αλήθειες με επαναλαμβανόμενη συχνότητα και ισχύ ακόμη και σήμερα... Εντυπωσιακές είναι και οι αναφορές από...τη γέννα στο σπίτι...από την εργασία και τα μεροκάματα στην ύπαιθρο και τη ζωή της επαρχίας. Γλαφυρές είναι και οι περιγραφές της ζωής στο μικρόκοσμο των μεταναστών της Γερμανίας του 1960 με τις στερήσεις και τις δυσκολίες.

Από τη σελίδα 233 και μετά αλλάζουμε εποχή. Μεταβαίνουμε στην εποχή του γιου της, με αναφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες που έγιναν στην Αθήνα το 2004 και ο Μίλτος πήγε τη μητέρα στην τελετή Έναρξης με περιγραφόμενες στην αφήγηση εντυπωσιακές σκηνές.

Στο βιβλίο, δεν λείπουν και οι φιλοσοφικές-στοχαστικές αναφορές...η αλήθεια ξεπερνάει την πραγματικότητα και ...ο άνθρωπος είναι το μεγαλύτερο θηρίο...

Το τέλος του βιβλίου συμπίπτει με το τέλος της ίδιας της ανθρώπινης μοίρας που είναι ο θάνατος...Έτσι περιγράφεται ο θάνατος της Κατερίνας, που κι αυτή, όπως άλλωστε όλοι μας είμαστε «Τα τεμάχια» δηλαδή γρανάζια ενός αέναου επαναλαμβανόμενου «γίγνεσθαι» που είτε βρισκόμαστε στη δεκαετία του ΄60ή του ΄70, είτε στη δεκαετία του 2010.

Παρακολουθούμε τελικά μικρές δυνατότητες αλλαγών του ρου...του πολιτικο-οικονομικού status – guo της εγχώριας και παγκόσμιας πραγματικότητας...αλλά και της ίδιας της ζωής...

«Το πεπρωμένο της ρωμιοσύνης είναι η διασπορά της. Εμείς απλώς βουτάμε στη θάλασσα και ξεριζώνουμε τις ρίζες του βυθού»

της **Αγλαΐας Μπλούμη**
Επίκουρης Καθηγήτριας στο τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ

Στα τέλη της δεκαετίας του 1950, μετά τη στρατιωτική θητεία του στην Κύπρο, ο Παντελής παίρνει μια βαλίτσα από κοντραπλακέ και ταξιδεύει σαν τουρίστας στη Στουτγάρδη της Γερμανίας. Αμέσως πιάνει δουλειά στο εργοστάσιο της Bosch, γνωρίζει εφήμερους έρωτες, αλλά και την Κατερίνα. Η Κατερίνα είναι μία από τις εκατοντάδες Ελληνίδες μετανάστριες που έχουν κατακλύσει τη Στουτγάρδη στα μέσα της δεκαετίας του 1960.

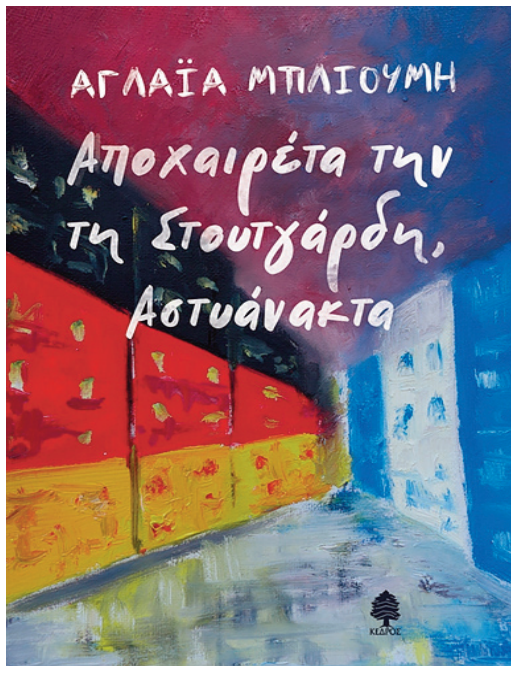

Στη βαλίτσα του Παντελή χωρούν οι ιστορίες των παιδιών δεύτερης γενιάς μεταναστών· γι' αυτό όταν την ανοίγει με τον κωδικό της ξεπηδούν «σαν κλαδιά από συρματόπλεγμα» οι ρίζες του βυθού: οικογενειακές αφηγήσεις για τον διωγμό από τη Μικρά Ασία, τη γερμανική και τη βουλγαρική Κατοχή, τον Εμφύλιο και τη χούντα συνυφαίνονται με τη ζωή της κόρης με τα πολλά ονόματα του Παντελή και της Κατερίνας, που μεγαλώνει σε μια κωμόπολη της πολυπολιτισμικής Στουτγάρδης. Και δεν είναι μόνο αυτά· πολλά τα άλυτα μυστήρια στο βιβλίο: Πώς ένας γύπας βλέπει μέσα από ματογυάλια τον κοινωνικό αποκλεισμό στη Γερμανία και τη δύσκολη ανασαιμιά της παλιννόστησης στην Ελλάδα; Ποιος είναι ο πονηρός Αστυάνακτας που αναγκάζει την κόρη με τα πολλά ονόματα να βλέπει την πραγματικότητα μέσα από τον αριστερό οφθαλμό ενός παιδιού που θυμάται και μέσα από τον δεξιό ενός ενήλικα που ωριμάζει με τροφό τη Μνημοσύνη; Ένα μυθιστόρημα για την ιστορία της σύγχρονης ελληνικής μετανάστευσης, τις ελληνογερμανικές σχέσεις και την κοινή ευρωπαϊκή μνήμη.

Έν Ὀλύμπῳ

1ος χρόνος έκδοσης

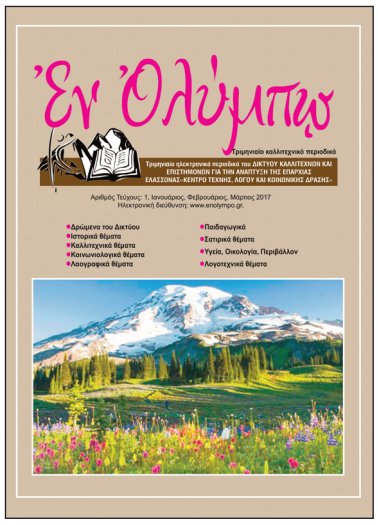

1ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2017

- Μήνυμα του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας και της Συντακτικής Επιτροπής .....σελ. 2
- Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας..... σελ. 3
- Ο Όλυμπος, ετυμολογία .....σελ. 4
- Ιανός ο Περραιβός .....σελ. 5
- Ολιστική ιατρική στην αρχαία Ελλάδα σελ.6
- Αγωγή του ανθρώπου σελ.7
- Φιλαναγνωσία .....σελ. 8
- Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο άνθρωπος που γνώριζε τα πολλά σελ. 9
- Ποιητικές σελίδες σελ.10
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας σελ 11
- Χρυσό βραβείο στα βιολογικά κρασιά του Αθανασίου Μηνά σελ.12
- Έργα υποδομών με διαχρονικότητα που δεν έγιναν στο Δήμο Ελασσόνας σελ.12
- «Η αρπαγή της Βασιλαρχόντισσας» σελ.13
- Λαογραφικό Μουσείο Λόφου Ελασσόνας..... σελ.13
- Οι Χαλκιάδες της Ηπείρου στην Ελασσόνα σελ.14
- Βιβλιοπαρουσίαση σελ.15
- Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 ....σελ.16

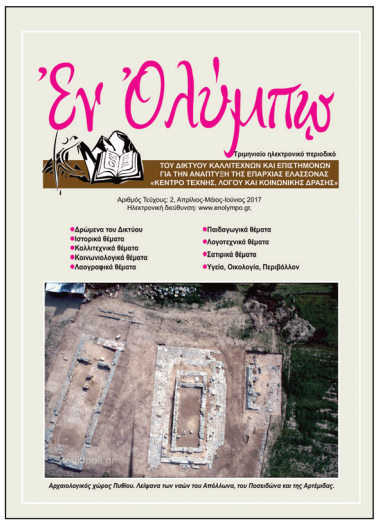

2ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2017

- «…για την άνοιξη», Ελένης Μπλιούμη, ...2
- Περραιβία - Περραιβοί, Σπύρου Μπούμπα 3
- Ο μεγαλοφυής φυσίατρος Ιπποκράτης και η επιστημονική διατροφολογία, του Βασίλη Ζαρζώνη.....7
- 20 Ιουνίου: Παγκόσμια ημέρα προσφύγων. Προσφυγιά.....8
- Γνωστοί και άγνωστοι αγωνιστές της λευτεριάς από την ευρύτερη περιοχή της Ελασσόνας του Κώστα Σαχινίδη.....10
- Τσαριτσανιώτης αρματολός Ευθύμιος Ταμπάκης και ο γιός του αγωνιστής του 1821 Πούλιος Ταμπακόπουλος.....11
- Κανένας δεν τις χόρτασε τις ομορφιές της φύσης, του Αλέξανδρου Παρλάντζα 13
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας
  Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 ...14
- Θα τραγουδήσω τους Σελλούς του Δαρδούμπα Σάκη, Δωδωναίου 14
- Εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου "Λαϊκή ποίηση: Το παράδειγμα της επαρχίας Ελασσόνας" των Κ. Γ. Σαχινίδη και Ευαγγ. Ράπτου-Στεργιούλα στην Αθήνα 15

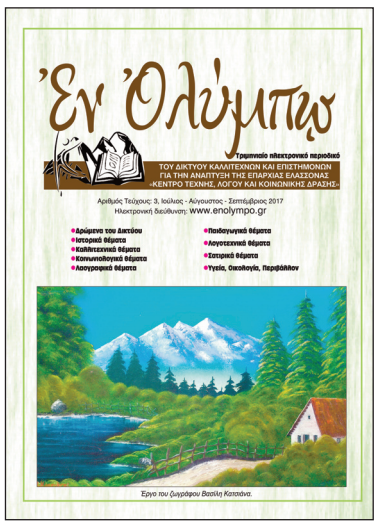

3ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2017

- Σημείωμα του εκδότη.....2
- Νέο Δ.Σ. στο Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας 2
- Η ταυτότητα της Περραιβίας, του Σάκη Δαρδούμπα 3
- Διατροφικές συνήθειες των αρχαίων, του Βασίλη Ζαρζώνη, ...3
- Περί Ασκληπιού, του Σπύρου Μπούμπα 4
- Γυναίκα και ζωή στο χωριό, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου 5
- Γυναίκα, ποίημα του Βαγγέλη Πουρνάρα...5
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται 14η Σεπτεμβρίου: ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος. “Ενθυμήματα Ζωής” από το ημερολόγιο αιχμαλώτου Ιωάννη Φακή, της Ευαγγελίας Ράπτου 6
- Προσεγγίζοντας την ποίηση του Ελύτη στο νηπιαγωγείο της Μαίρης Σταθούλη 8
- Καλοκαίρι και παιδί, της Ελένης Μπλιούμη,9
- Ποιητικές σελίδες.....10
  Πρόσωπα νίκης, της Κορίνας Πάντου 10
  Το βουνό, του Αλέξανδρου Παρλάντζα.....10
  Στη μπλε τη γη ψηλά βουνά, του Σάκη Δαρδούμπα 10
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας, Απολογισμός δράσης του Δ.Σ. για τα έτη 2015, 2016 & 2017 11
- Οι “Β Α Κ Χ Ε Σ” του Ευριπίδη από το Θεσσαλικό Θέατρο 13
- Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 στη Δολίχη και στο Λυκούδι.....13
- Παιδικά διηγήματα 14
  Στη χώρα του ανθυγιεινού, του Νίκου Αγοραστού 14
  Το αδύναμο σκιουράκι, της Χρύσας Μπαξεβανάκη.....14
  Καλοκαιρινά τραγούδια, Αν. Αγροδήμου-Ιωάννα Αγριοδήμου 14
- ΑΡΑΔΟΣΙΒΙΑ 2017 15
- Βιβλιοπαρουσίαση.....16

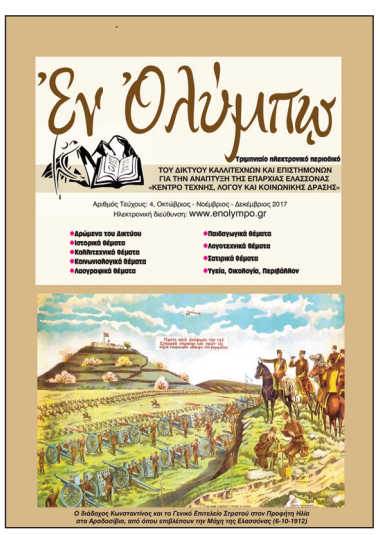

4ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2017

- ✓ Από Καλοκαίρι...Φθινόπωρο, της Ελένης Μπλιούμη.....2
- ✓ Τραγούδια ιστορικής μνήμης των πρώτων ημερών των Βαλκανικών πολέμων, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα.....3
- ✓ Η απελευθέρωση των Αραδοσιβίων στις 5 Οκτωβρίου 1912, του Κώστα Σαχινίδη.....4
- ✓ Επέτειος για την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων από τους Τούρκους.....5
- ✓ Η πίστη των Αρχαίων για τον θάνατο και την ψυχή, του Σπύρου Μπούμπα.....6
- ✓ Αριστοτέλης, ο ιδρυτής της Πολιτικής Επιστήμης 8
- ✓ Η νοημοσύνη του ανθρώπου, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου 9
- ✓ Ξέρετε γιατί το λέμε έτσι; της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 9
- ✓ Ιωσήφ Πουρσανίδης. Ένας πρεσβευτής της χώρας μας στην Ολλανδία, του Βασίλη Ζαρζώνη 10
- ✓ Κάψιμο του παραδοσιακού φούρνου.....10
- ✓ Το μπακάλικο, της Ελένης Μπλιούμη 11
- ✓ Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας 12
- ✓ Παρουσίαση Βιβλίου του Αθανασίου Μπαντέ «Ο Αριστοτέλης και η γέννηση της πολιτικής επιστήμης»
- ✓ Εκδρομή στην Παναγιά Σουμελά, στην Βεργίνα και στη Νάουσα
- ✓ Λαϊκό-Δημοτικό γλέντι στην Ελασσόνα
- ✓ Εσείς παιδιά απ’ τον Όλυμπο, του Σάκη Δαρδούμπα
- ✓ Ποιητικές σελίδες 13
- ✓ Πραγματικότητα, της Κορίνας Πάντου
- ✓ Του Πόντου τα μαρτύρια, του Αλέξανδρου Παρλάντζα
- ✓ 5ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών. 14
- ✓ “Ζωή και κότα... με χαβίτς και με κορκότα!!!”, μια πρωτότυπη ποντιακή επιθεώρηση 15
- ✓ Παρουσίαση του βιβλίου του Βαγγέλη Αυδίκου «Οι τελευταίες πεντάρες» 16

Εν Ολύμπω

2ος χρόνος έκδοσης

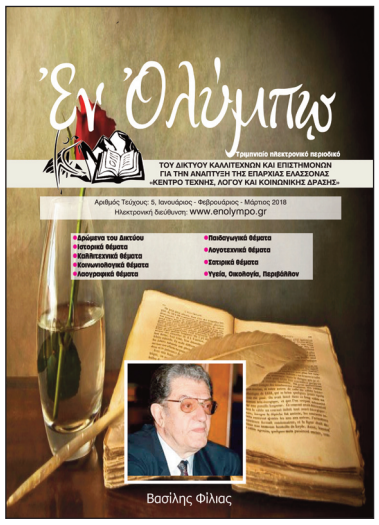

5ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2018

- ✔ Σημείωμα του εκδότη-«Εν Ολύμπω. Ένας χρόνος έκδοσης» 2
- ✔ Βασίλης Φίλιας «Ο Άνθρωπος του Πολιτισμού και της Επιστήμης». Μέγας Δάσκαλος, Αγωνιστής και Πατριώτης.....3
- ✔ «Ελλάδα», ποίημα της Ελένης Μπλιούμη.....5
- ✔ Από την ψυχολογία του παιδιού. «Τα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας», του Σπύρου Μπούμπα.....6
- ✔ Η κοινωνική στάση και διάθεση των δημοτών ως προς την αποδοχή νέων προσώπων και νέων πολιτικών πρακτικών στην τοπική αυτοδιοίκηση. Μια σύντομη κοινωνιολογική προσέγγιση 7
- ✔ Ο Έρωτας στον Ερωτόκριτο, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 8
- ✔ «Το κουκλοθέατρο ως μορφή δραματικής τέχνης», της Αικατερίνης Νιζάμη .10
- ✔ Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας Κοπή της Πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιττας του Δικτύου.....12
- Παρουσίαση του φωτογραφικού άλμπουμ του Γιάννη Σιγάλα στη Λάρισα.....12
- ✔ Ποιητικές σελίδες.....13
- «Πατρίδα», του Βαγγέλη Πουρνάρα....13
- «Του Νικοτσάρα», του Σάκη Δαρδούμπα.....13
- «Χέρια απλωμένα», της Κορίνας Πάντου 13
- ✔ Κοπή της πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιττας στο Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων Ελασσόνας....14
- ✔ «Εν Ολύμπω», ένας χρόνος έκδοσης .15
- ✔ Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2018 16

6ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2018

- ✔ Σημείωμα του εκδότη 2
- ✔ Ανακοίνωση.....2
- ✔ «Ταγματάρχης Μπαλντούμης Ιωάννης, ο θρυλικός ήρωας του Ελληνοϊταλικού Πολέμου 1940-1941», του Κώστα Γ. Σαχινίδη.....3
- ✔ Οι δημοκρατικοί θεσμοί της αρχαίας Ελλάδας και η Ενωμένη Ευρώπη, του Βασίλη Ζαρζώνη 4
- ✔ Εκπαίδευση σε όλη τη ζωή και Διάβασμα, της Νίκης Σερσέμη – Κυριακίδη.6
- ✔ Η κρίση σαν αναπόδραστο στοιχείο της εξέλιξης του Προσώπου, της Οικογένειας, της Κοινωνίας. Τρόποι διαχείρισης–αξιοποίησης, του Γιάννη Σιγάλα 7
- ✔ Φάσεις της ψυχικής ζωής του παιδιού, του Σπύρου Μπούμπα.....8
- ✔ Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2018.....9
- ✔ Η επιθετική συμπεριφορά των παιδιών στο σχολείο (Bullying), της Ελένης Μπλιούμη 10
- ✔Το Μπιχτέσι, του Αλέξανδρου Παρλάντζα.....11
- ✔ Ο έρωτας ως διονυσιακή ροπή και δύναμη κοσμογονική, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 12
- ✔ Παρουσίαση του βιβλίου "Λαϊκή ποίηση από την επαρχία Ελασσόνας» στην Ελασσόνα και στη Λάρισα 14
- ✔ Θέλω να μοιάσεις, της Κορίνας Πάντου 14
- ✔ Παγκόσμια ημέρα βιβλίου, της Ελένης Μπλιούμη 15
- ✔ Αραδοσίβια 2018 16

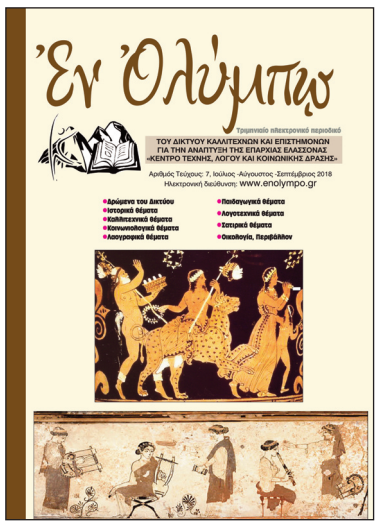

7ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2018

- ✔ Σημείωμα του εκδότη 2
- ✔ Περί αρχαίας ελληνικής μουσικής, της Μαρίας Κ. Τσακιρίδου.....3
- ✔ Περραιβία και Νήσος Κω, του Σάκη Δαρδούμπα 3
- ✔ Απ' το Ρεμπέτικο στο Λαϊκό της δρα Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα.....4
- ✔ «Οι παράγοντες της νικηφόρας έκβασης του Πολέμου του 1912 για τον Ελληνικό στρατό και η σημασία των μαχών της περιοχής Ελασσόνας» του δρα Κώστα Γ. Σαχινίδη 6
- ✔ Η βρεφική και νηπιακή ηλικία του παιδιού, του Σπύρου Μπούμπα.....8
- ✔ Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην κοινωνικοποίηση των μαθητών της Α΄ τάξης, της Ελένης Μπλιούμη 9
- ✔ Βιωματικές κρίσεις –προσωπικές, οικογενειακές- και Διαχείριση του πένθους, του δρα Ιωάννη Σιγάλα 10
- ✔ Ανθρωποειδισμός της Κορίνας Πάντου 11
- ✔ Το θέατρο ιδεών στο έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου «Οι φοιτηταί», του Θωμά Ν. Λιόλιου.....12
- ✔ Λόφος Ολυμπιώτισσας. Αναδάσωση τώρα...στο γηρασμένο δάσος, του Βασίλη Αχ. Ζαρζώνη 14
- ✔ Επιτόπια έρευνα για την καταγραφή του Λαϊκού Πολιτισμού σε 40 Κοινότητες της περιοχής Ελασσόνας από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων και την LOG ON Α.Ε. 15
- ✔ Βαλκανικό Φολκλορικό Φεστιβάλ των Τιράνων.....16

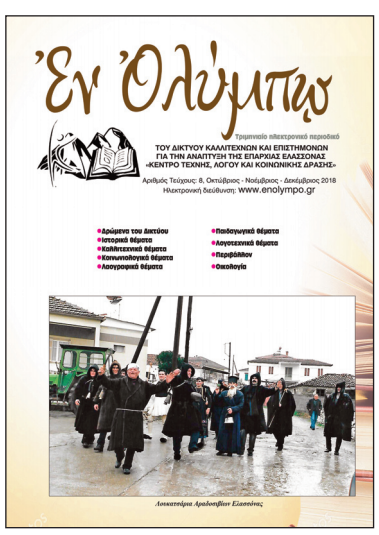

8ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2018

- Δύο χρόνια έκδοσης του περιοδικού Εν Ολύμπω σελ.2
- Χριστουγεννιάτικα και Πρωτοχρονιάτικα λαϊκά δρώμενα της περιοχής Ελασσόνας, του Κώστα Γ. Σαχινίδη σελ.3
- Χριστουγεννιάτικες αναμνήσεις, της Ελένης Μπλιούμη σελ.4
- Ο μεγάλος τυμπανιστής, της Κορίνας Πάντου.....σελ.4
- Εξελικτικές κρίσεις του Ατόμου και της Οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα σελ.5
- Η Παιδική-Σχολική ηλικία, του Σπύρου Μπούμπα.....σελ.6
- Χαρισματικοί–ταλαντούχοι μαθητές: μια απόπειρα εννοιολογικού προσδιορισμού, της Ευαγ. Ράπτου ..σελ.8
- Το στρατί, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου.....σελ.9
- Το παιγνίδι στη μαθησιακή διαδικασία: Διδακτική εφαρμογή θεωρητική τεκμηρίωση, του Γ. Νιάουστα.....σελ.10
- Η 45η επέτειος του Πολυτεχνείου - Διαχρονική αξία της εξέγερσης-Άγνωστες πτυχές της αντίστασης στρατιωτικών κατά της δικτατορίας, του Δημητρίου Αλευρομάγειρου .....σελ. 11
- Κρήτη «Ο κήπος ...τ' αντρειάς», του Βασ. Ζαρζώνη .....σελ. 14
- Οι ομορφιές της φύσης, του Αλέξ. Παρλάντζα.....σελ. 15
- Η Καλλιτεχνική ομάδα της Ακαδημίας Μουσικής και Χορού του Πανεπιστημίου North Minzu από την KINA στην Ελασσόνα.....σελ. 16

Εν Ολύμπω

3ος χρόνος έκδοσης

9ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2019

- Σημείωμα του εκδότη 2
- Ο ρόλος των γυναικών πριν και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821, της Ελένης Μπλιούμη 3
- Η Δολίχη της Συρίας, του Θωμά Ν. Λιόλιου 6
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του δρα Ιωάννη Σιγάλα 8
- Χαρισματικοί–ταλαντούχοι μαθητές: μια απόπειρα εννοιολογικού προσδιορισμού», Β΄μέρος, της Ευαγγελίας Ράπτου 10
- Ψυχολογικά χαρακτηριστικά παιδιού Σχολικής ηλικίας, του Σπύρου Μπούμπα.....11
- Ζωγραφισμένη της Κορίνας Πάντου 13
- Εκδήλωση με θέμα την «Στρατηγική για την τουριστική ανάπτυξη του Δήμου Ελασσόνας» από τον καθηγητή ΝΙΚΟ ΛΥΓΕΡΟ.....14
- Η τέχνη «μυρώνει» τη ζωήτης Κορίνας Πάντου.....15
- Εκδρομή του Δικτύου στα Ιωάννινα15
- Το Ασκληπιείο της Κω, του Δημήτρη Ζαρζώνη 16

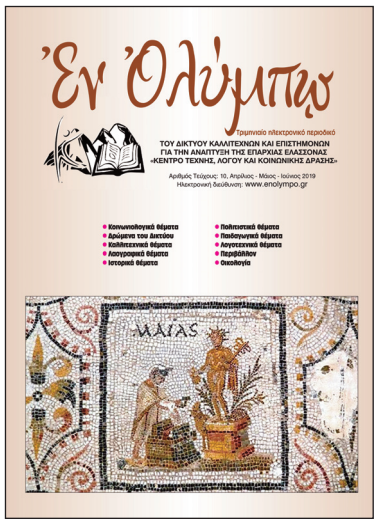

10ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2019

- Κώστας Σαχινίδης.....2
- Εισαγωγικό σημείωμα 2
- Γλυκύ μου έαρ! της Αθηνάς Πανταζή, φιλολόγου 3
- Μάνα νάμα, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου 4
- Γιορτή της μητέρας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού.....5
- Περί Ψυχής: Από τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα, τους Στωικούς, τους Σκεπτικούς και τον Επίκουρο, μέχρι τον Χριστιανισμό, της Δέσποινας Χίντζογλου- Αμασλίδου, Ιατρού-συγγραφέα.....6
- Γιατί χορεύω, της Δήμητρας Γκιντίδου7
- Αποχαιρετισμός, της Γεωργίας–Γοργώ Αλεξίου, Προέδρου ΕΛΒΕ 8
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου 10
- Λούστρος: «Ένα επάγγελμα που χάθηκε στην Ελασσόνα», του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλόλογου 11
- Τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του παιδιού μέχρι την προεφηβική ηλικία, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα 12
- Μαθησιακές Δυσκολίες, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα, Δρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου 13
- Διγλωσσία: Είδη και μορφές, της Αθηνάς Βαρσάμη, εκπαιδευτικού ..14
- Ο Κλήδονας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού 16
- Θεατράκι σκιών, της Μελίνας Τριανταφυλλίδου 16

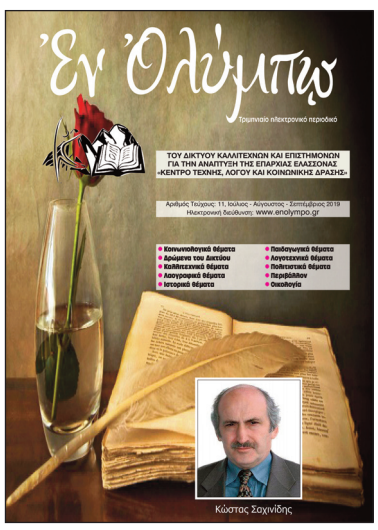

11ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2019

- Αφιέρωμα στον αείμνηστο Κωνσταντίνο Σαχινίδη: Ο Άνθρωπος του Πολιτισμού και της Επιστήμης, της Ελ. Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- Δεν ξεχνώ..., της Αθηνάς Πανταζή, φιλόλογου σελ. 4
- Κύπρος, της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου..... σελ. 4
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου.....σελ. 5
- Παναγία η Υπάρχουσα, της Μένης Καραγιαννίδου, φιλόλογος-ποιήτρια, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. σελ. 6
- Γιατί το καλοκαίρι... Ελλάδα; της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 6
- Η παραποίηση της ιστορίας, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότης του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" .....σελ. 7
- Ο "Μέσα Ιούλης", της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου .....σελ. 7
- Τι είναι και τι σημαίνει η λέξη «Ανακάλημα», του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα σελ. 8
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του Δρα Ι. Σιγάλα, παιδοψυχίατρου σελ. 9
- Η διδασκαλία της Γλώσσας, του Γ. Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής σελ. 10
- Η Παιδαγωγική διάσταση της Λογοτεχνία, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα, Δρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου..... σελ. 11
- Η επιτόπια έρευνα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στον Δήμο Ελασσόνας, του Θωμά Λιόλιου φιλόλογου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 12
- Εμπόδια σε μια ομάδα πολιτισμικής προέλευσης και τρόποι αντιμετώπισης, της Αθηνάς Βαρσαμή, εκπαιδευτικού σελ.13
- Και ξαφνικά, της Νανάς Στ. Παπαϊωάννου μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Έρωτας καλοκαιρινός, του Μουφτόγλου Λευτέρη συγγραφέα μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Το σονέτο των αγγέλων, του Μουφτόγλου Λευτέρη συγγραφέα μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Ηγούμενος Διονύσιος, του Β. Ζαρζώνη φιλολογου-συγγραφέα .....σελ. 15
- ΓΙΟΡΤΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ 2019 .....σελ. 16

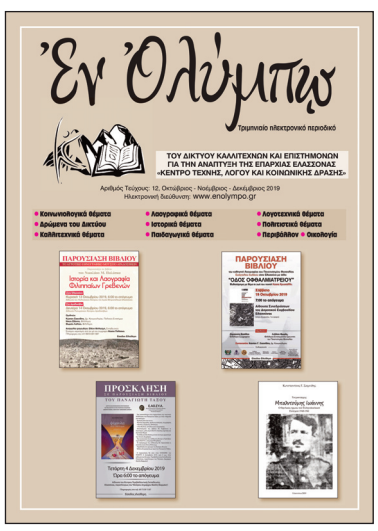

12ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2019

- Εισαγωγικό σημείωμα.....σελ. 2
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου.....σελ. 3
- Ιστορικά στοιχεία για την Κρανιά και τους γύρω οικισμούς, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότης του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" .....σελ. 4
- Ανα-γνωρίζοντας τους Κουπατσιαραίους, της Ευαγγελίας Ράπτου Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Πανεπιστήμιο Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ. .....σελ. 5
- Εξέλιξη στον κύκλο ζωής της οικογένειας με παιδιά σχολικής ηλικίας, του Δρα Ι. Σιγάλα, παιδοψυχίατρου.....σελ. 6
- Σχολική γλώσσα και μαθητής: Κριτική θεώρηση, του Γ. Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής..... .....σελ. 7
- Γραφή...μια παίζουσα διαδικασία, του Διονύση Λεϊμονή, εκπαιδευτικού-συγγραφέα .....σελ. 8
- Το φαινόμενο της ελλιπούς φοίτησης, της Αθηνάς Βαρσαμή, εκπαιδευτικού εκπαιδευτικού .....σελ. 9
- Ο θεσμός της προίκας, του Σπ. Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα .....σελ. 10
- «Ριγηλό φθινόπωρο», της Αθηνάς Πανταζή, φιλολόγου .....σελ. 11
- Κάποια παραμονή πρωτοχρονιάς, της Δήμητρας Μπαρδάνη Προέδρου της Ε.ΛΟ.ΣΥ.Λ,καθηγήτρια γαλλικής φιλολογίας .....σελ. 12
- «Κράτα βρε γέρο Όλυμπε», του Κώστα Παλάσκα 13
- «Ιστορία και Λαογραφία των Φιλιππαίων Γρεβενών» .....σελ. 13
- Ευάγγελος Αυδίκος, «Οδός Οφθαλμιατρείου».....σελ. 14
- «Ψίχουλα στο πάτωμα».....σελ 15
- «Μπαλντούμης Ιωάννης, ο θρυλικός Σαμαριναίος ήρωας του Ελληνοϊταλικού πολέμου 1940 – 41» .....σελ. 16

Έν Ὀλύμπῳ

4ος χρόνος έκδοσης

13ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2020

- Κοπή της Πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιτας για το 2020 .....σελ. 2
- Η σημασία της μουσικής καλλιέργειας σε βρέφη και μικρά παιδιά, της Έ. Φαρμάκη, μουσικολόγου-μουσικοπαιδαγωγού σελ. 3
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου και ποιήτριας ..σελ. 4
- Ευχή - Αρχή, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου και ποιήτριας.....σελ. 4
- Αναφορές για τους αρματωλούς της περιοχής Ελασσόνας, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα και εκδότη του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο"σελ. 5
- Σαρακατσαναίοι, της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σσελ. 6
- Αντιγραφή ταφικών εθίμων, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού και συγγραφέα σελ. 7
- Διογένης ο κυνικός, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 8
- Η έννοια του μαντιλιού στον ελληνικό χορό, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 9
- Γυναικείος Αθλητισμός στην Αρχαία Ελλάδα, της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, Καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 10
- Τι έτρωγαν οι Βυζαντινοί, της Δέσποινας Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ σελ. 12
- Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 14
- Η Συμβολή της οικογένειας στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, του Γιώργου Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής.....σελ. 15
- Τουριστικός οδηγός, του Β. Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα .....σελ. 16

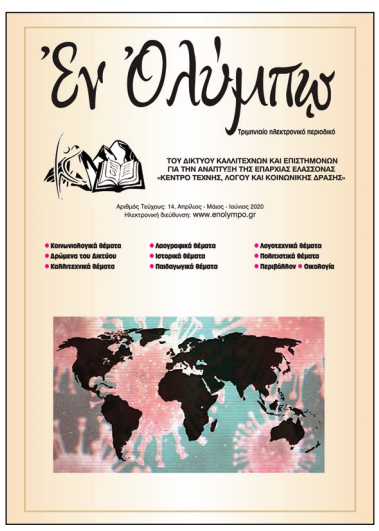

14ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2020

- "Πρωταπριλιά", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ, 2
- "Η Σιωπή των Αξιών", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, ...σελ. 2
- "Τα έθιμα του Πάσχα κατά τη βυζαντινή εποχή", της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 3
- "Κεκλεισμένων των θυρών", της Αθηνάς Παπαϊωάννου φιλολόγου, λογοτέχνη .....σελ. 4
- "Ο Κορωνοϊός Ζ'",και "Ο Κορωνοϊός Θ'", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 4
- "Αόρατη απειλή", της Ελένης Μπλιούμη - Μπαρά, εκπαιδευτικού .....σελ. 5
- "Το θανατικό στη Θεσσαλία την περίοδο 1649-1688", του Κώστα Σπανού, συγγραφέα και εκδότη του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" σελ. 5
- "Πρωτομαγιά 2020. Μια αλλιώτικη, βουβή Πρωτομαγιά", της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 6
- "Ο δικός μου πανσές", της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ σελ.7
- "Αστείρευτη Πηγή", της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 8
- "Ελένη", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 9
- "Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας", του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 11
- "29 Μαΐου 1453: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης", της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 12
- "ἐν καιρῷ προσήκοντι", της Φωτεινής Φωτιάδου-Κωνσταντίνου, Φιλολόγου .....σελ. 13
- "Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός", του Θ. Ν. Λιόλιου,φιλολόγου, εκδότη & επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 14
- "Διατήρηση διοίκησης (αρχών) νόμων κοινού κείμενο οξυρρύγχειων παπύρων",του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού και συγγραφέα .σελ. 15
- "Τουριστικός Οδηγός Σαρανταπόρου, «Περραιβός»", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα .....σελ. 15, 16

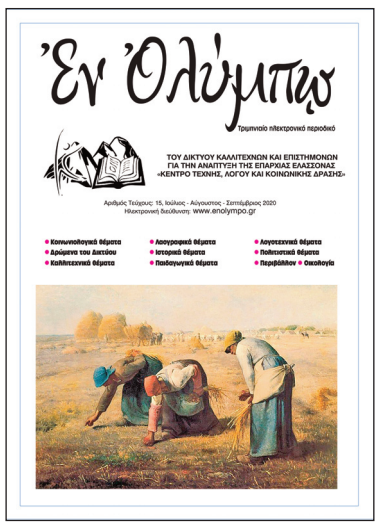

15ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2020

- "Παναγία", της Ελένης Μπλιούμη - Μπαρά, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- "Παναγιά μου", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 2
- "Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός", του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 3
- "Η Περραιβία κατά την Τουρκοκρατία- ως το 1912", του Παύλου Λάλου δημοσιογράφου συγγραφέα.....σελ. 4
- "Οι μάσκες του σπηλαίου", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 5
- "Οι Χασιώτες", της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ .....σελ. 6
- "Ύβρις και τιμωρία των Ταραντίνων", του Σπύρου Μπούμπα εκ/κού, συγγραφέα.σελ. 7
- "Η Αγία Σοφία μέσα στους αιώνες", της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 8
- "Ψυχής απόηχος", του Θ. Γαβριηλίδη..σελ. 9
- "Γυναικείος Αθλητισμός στην Αρχαία Ελλάδα", της Γ. Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ.. 10
- "Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας", του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 12
- "Έρωτας καλοκαιρινός", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ 12
- "Τα Σχολικά εγχειρίδια ως μέσα προβολής προτύπων: Μια κοινωνιολογική οπτική", του Γ. Νιάουστα, εκπ/κού.....σελ. 13
- "Κλεμμένο Καλοκαίρι", της Αθηνάς Πανταζή φιλολόγου .....σελ. 13
- "Σχέσεις αρειμάνειας βλάχικης με τις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα ....σελ. 14
- "Απομυθοποίησις", του Γιώργου Μόκα, ποιητή .....σελ. 15
- Παράσταση στο Πύθιο, του Παύλου Λάλου δημοσιογράφου και συγγραφέα .....σελ. 15
- "Τουριστικός Οδηγός Σαρανταπόρου, «Περραιβός»", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 16

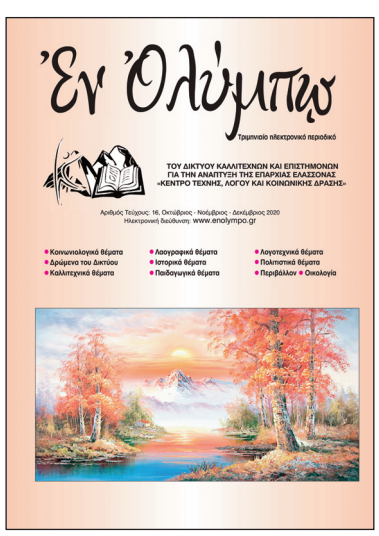

16ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2020

- Ακόμη ένας χρόνος «'Εν Ὀλύμπῳ»..., της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- Lockdown, της Κ. Πάντου, φιλολόγου.....σελ. 2
- Περί εμβολίου, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ..σελ. 2
- Στοχασμοί περί επιλογής και ελευθερίας, ασφάλειας και ανασφάλειας, της Χρύσας Πιτένη, ψυχολόγου .....σελ. 3
- Εξ αποστάσεως εκπαίδευση του Επίκουρου (341 π.Χ.-270 π.Χ.) κι η "απόσταση" από το "λάθε βιώσας", της Κ. Πάντου, φιλολόγουσελ. 4
- Η Οικογένεια από τον 19ο στον 21ο αιώνα, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 6
- Ποιοι θεωρούνται Έλληνες; του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού και συγγραφέα.σελ. 7
- Άγνωστες πτυχές της απελευθέρωσης της Επαρχίας Ελασσόνας το 1912, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου και συγγραφέα...σελ. 8
- Μετά τη στάχτη, του Θεοδωρή Γαβριηλίδη, ποιητή .....σελ. 9
- Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός, του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 10
- Κορωνοϊός Β΄ (Κάλαντα), του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγ. και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ..σελ. 10
- Ο Κέρβερος, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 11
- Η βρύση της Παναγίας στην Τσαριτσάνη, του Θανάση Νούσια, Τεχνολόγου Συστημάτων Παραγωγής και Αστυνομικού.....σελ. 12
- Οι αφιερωτές του Λιβαδίου και της Δολίχης στην πρόθεση 84 της Μονής του Σπαρμού (1633-1674), του Κώστα Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο».....σελ. 13
- Η Μονή της Χώρας, της Δ. Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕσελ. 14
- Λίγο ακόμα..., του Μιχάλη Παπαστύλου, εκπαιδευτικού.....σελ. 14
- «Μοιρολόι της φώκιας», Χριστούγεννα 2020, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 15
- «Τα Λουκατσάρια ή Ρογκατσάρια», του Γιώργου Νακούλα, φιλολόγου .....σελ. 15
- Χριστούγεννα πρωτούγεννα, πρώτη γιορτή του χρόνου!, της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας με Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 16

Έν Ὀλύμπῳ

5ος χρόνος έκδοσης

17ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2021

- Στα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ ....σελ. 2
- ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ: Η καθήλωση του «μύθου» της Επανάστασης και το τέλος των πρωτεργατών της Εταιρείας, της Κ. Πάντου, φιλολόγου .... σελ. 3
- Χρώματα που αγγίζουν την ελληνικη περηφάνεια «Ωραίοι ως Έλληνες», του Θ. Νούσια, τεχνολόγου συστημάτων παρ., αστυνομικού ....σελ. 6
- 1821: «Κλέφτες και αρματολοί» του Ανδρέα Γκανάτσιου, εκπαιδευτικού Αγγλικών- Master Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ....σελ. 7
- Αναφορές για τους αρματολούς της περιοχής Ελασσόνας στο κατάστιχο 216 της Ολυμπιώτισσας (1796-1819), του Κ. Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περ. «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» ....σελ. 8
- Το αρματολίκι του Ολύμπου: Οι Τσαραίοι (Τζαραίοι), του Γ. Νακούλα φιλολόγου, ιστορικού....10
- «Ο αγωνιστής την ελευθερία ή την κερδίζει μαχόμενος ή την καθαγιάζει πεθαίνοντας», του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου,εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ ....σελ. 11
- Γεωργάκης Ολύμπιος, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου....σελ. 11
- Το βιβλίο του Γρηγορίου Βέλκου: «Το άδοξο τέλος της οικογένειας του Γεωργάκη Ολύμπιου» του Βασίλη Ζαρζώνη, Φιλολόγου....σελ. 12
- Λαζαίοι, οι αετοί του Ολύμπου, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού....σελ. 13
- Ελευθέριος Βλαχάβας (Παπαθύμιος), του Σπ. Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα....σελ. 14
- Ο Άνθιμος Γαζής και η συμβολή του στην επανάσταση στην Θεσσαλία, του Γ. Μπαλή, αστυνομικού Ε.Α., συγγραφέα, ερευνητή....σελ. 15
- Η επανάσταση Ολύμπου-Πιερίας, Φεβρουάριος του 1822, Άγνωστες πτυχές του αργοπορημένου Αγώνα, του Π. Λάλου, συντ.,δημοσ., συγγραφέα....σελ. 17
- Οι γυναίκες στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821, της Ελ. Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 18
- Στον τόπο του '21, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου σελ. 19
- Η μάχη του Σέκκου στη δημοτική ποίηση....σελ. 19
- Πώς η ποίηση εξέφρασε τον Ελληνικό Αγώνα κατά του οθωμανικού ζυγού! της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ....σελ. 20
- «Το κλέφτικο τραγούδι», της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού....σελ. 21
- Κλέφτικα Δημοτικά Τραγούδια ....σελ. 22
- Το έθιμο της Βασιλόπιτας, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής ερευνήτριας του πανεπιστημίου ΑιγαίουΤ.Ε.Π.Α.Ε.Σ....σελ. 23

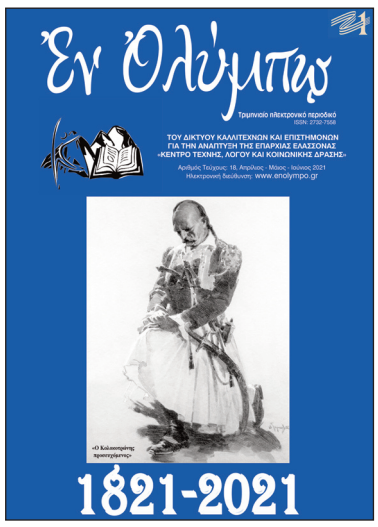

18ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2021

- Πρωταπριλιά, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 2
- Πάσχα στην Ελασσόνα. Παρόν και μνήμες, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού ....σελ. 3
- Πασχαλιάτικα τραγούδια του Βλαχογιαννίου, του Γεωγίου Νακούλα φιλολόγου, ιστορικού .....σελ. 5
- Γιορτή της μητέρας, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 5
- Πόλεις της Περραιβίας, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα ....σελ. 6
- Η παντοτινά κοιμωμένη, του Ευάγγελου Τσακνάκη, Πολιτισμολόγου Msc πολιτική υγεία, ΜΑ δημιουργική Γραφή ....σελ. 7
- Χριστόφορος Περραιβός, του Δημήτρη Ντάλλα εκπαιδευτικού....σελ. 7
- Ο καπετάν Ζήδρος, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου-συγγραφέα....σελ. 8
- 1821-1904: Οι επαναστάσεις στον Όλυμπο μέχρι και την αρχή του Μακεδονικού αγώνα, του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.σελ. 9
- Το κάψιμο των φούρνων στην Καρυά το 1822 και τα Καπάκια μεταξύ Τζαχειλαίων και Τούρκων, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου συγγραφέα ....σελ. 10
- Η Κρανέα Ελασσόνας (Ξηροκρανιά) δωρεά ως τιμάριο στην οικογένεια του Αρματολού Χαρίσιου Μεγδάνη στην προεπαναστατική περίοδο του Ν. Γκουντούρα εκπαδευτικού....σελ. 11
- Πρόσληψη δασκάλας και παιδονόμου στα εκπαιδευτήρια της Τσαριτσάνης (1884-1885), της Μαρίας Π. Βοβούση, φιλολόγου Msc....σελ. 12
- Τους μαθαίνω να σκέπτονται, του Γιώργου Μπασδραβάλα, συνταξιούχου δάσκαλου συγγραφέα ....σελ. 13
- Η δύναμη της αμφιβολίας, του Γιώργου Μπασδραβάλα, συνταξιούχου δάσκαλου συγγραφέα ....σελ. 13
- Κερδισμένη... 4/4/2021, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου γιατρού μέλος της Ε.Λ.Β.Ε .....σελ. 13
- Η αστικοποίηση της κοινωνίας και η πυρηνική οικογένεια, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου....σελ. 14
- Η σκόνη της Σαχάρας. Είναι γνωστή στη Θεσσαλία από το 1623, του Κώστα Σπανού συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» σελ. 15
- Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού....σελ. 16
- Θούριος 2021, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .... σελ. 16

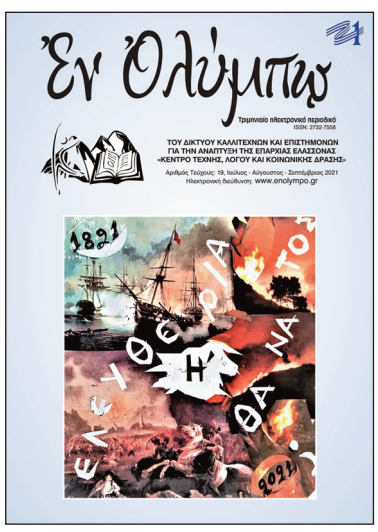

19ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2021

- Πύρινη πολιορκία, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 1
- 24η Ιουλίου 1974: Η αποκατάσταση της Δημοκρατίας, του Στ. Σαχινίδη Οικονομ.....σελ. 2
- Η Κοίμηση της Θεομήτορος ως υπόσχεση σωτηρίας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού σελ. 3
- Αχ, Παναγιά! της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου σελ. 3
- Πόλεις της Περραιβίας, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα ....σελ. 4
- ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α. ....σελ. 5
- Ο Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Περραιβός, ηγούμενος της Ολυμπιώτισσας και συναγωνιστής του Αλέξανδρου Υψηλάντη το 1821, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου συγγραφέα ....σελ. 6
- Βουνά και ποτάμια της επαρχίας Ελασσόνας, της Μαρίας Π. Βοβούση, φιλολόγου Msc ....σελ. 7
- Νικοτσάρας, του Θανάση Δαρδούμπα .....σελ. 8
- Διαρκής επανάσταση στη Θεσσαλία πριν το '21, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου..... σελ. 9
- Ένα ιστορικό κάδρο μιας σκοτεινής περιόδου. (Τσαριτσανιώτισσες του 1792 μ.χ.), του Θ. Νούσια, τεχν. συστ. παραγ., αστυνομικού .....σελ. 10
- ήρεμη δύναμη η εικόνα σου αγρικώντας, του Γιώργου Μόκα ....σελ. 10
- Ονοματολογία δασκάλων στη Σχολή Τσαριτσάνης πριν και μετά την επανάσταση του 1821..., του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου-συγγραφέα....σελ. 11
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος εν Βουναίνοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), του Κώστα Σπανού συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» σελ. 12
- Το τριαντάφυλλο των Μποτσαραίων: Κατερίνα-Ρόζα Μπότσαρη, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού....σελ. 13
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται. 14η Σεπτεμβρίου: ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ....σελ. 14
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .σελ. 15
- Μετασχηματίζουσα Μάθηση, της Αθηνάς Βαρσάμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 16
- Φωτιές Σκλαβιάς, της Κορίνας Πάντου φιλολόγου ....σελ. 16

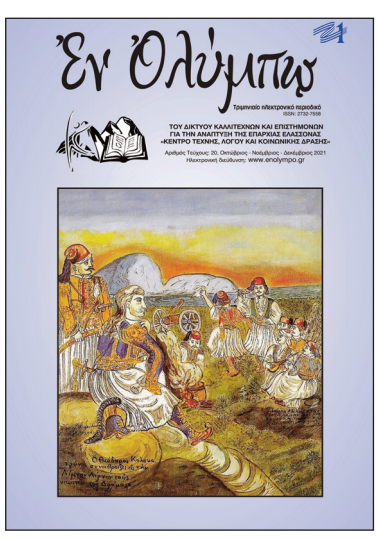

20ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2021

- Εισαγωγή, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* .σελ. 3
- Σπαρτιάτισσες... και Σπαρτιάτες του 1821, *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου*....σελ. 4
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ* ....σελ. 5
- Η επέτειος της 6ης Οκτωβρίου 1912, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ*....σελ. 6
- Η ναυμαχία του Ναυαρίνου (8/20*1 Οκτωβρίου 1827), *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε*....σελ. 8
- Ελληνικά βουνά, *του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα, ποιητή μέλος της ΕΛΒΕ*....σελ. 9
- 17η Νοέμβρη 1973, της Λ. Διαμάντη, εκπ/κού...σελ. 10
- Τα ψηλά δένδρα, *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 11
- Πόλεις της Περραιβίας, *του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα* ....σελ. 12
- Περραιβία: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, *του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* ..σελ. 13
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), *του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»* .....σελ. 14
- Θεόφιλος Κεφαλάς-Χατζημιχαήλ (Ο Θεόφιλος), *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 15
- Η Αναδυομένη Φρύνη – Κνιδία Αφροδίτη, *της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής, προέδρου της ΕΛΒΕ* ....σελ. 17
- Αρχή της Ινδίκτου, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* .....σελ. 18
- Λυπημένη μουσική, *της Θεοδώρας Τσακιρίδη, μαθηματικό*....σελ. 18
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, *του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου*....σελ. 19
- Τα γιατροσόφια της γιαγιάς Γούλαινας της Αζώρου, *του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα* ...σελ. 21
- Χωρίς κάλαντα, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 22
- Χριστούγεννα «στον πάγο», *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 22
- Χριστουγεννιάτικο καράβι, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού*....σελ. 22
- Δύο Χριστουγεννιάτικα έθιμα της Δολίχης: «Ο Κόλιντρας» και «Τα Μπαμπαλιούρια», *του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου, Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* .....σελ. 23
- Στα φανάρια, *της Ευδοκίας Ποιμενίδου-Χατζηδημητρίου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού*...σελ. 24
- Όταν η λύπη τρώει στο τραπέζι μου... η χαρά περιμένει στην πόρτα μου», *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* .....σελ. 25
- Το σπίτι μου το πατρικό, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* .....σελ. 25

Εν Ολύμπω

5ος χρόνος έκδοσης

Ειδική έκδοση για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση, 20ο τεύχος, Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2021

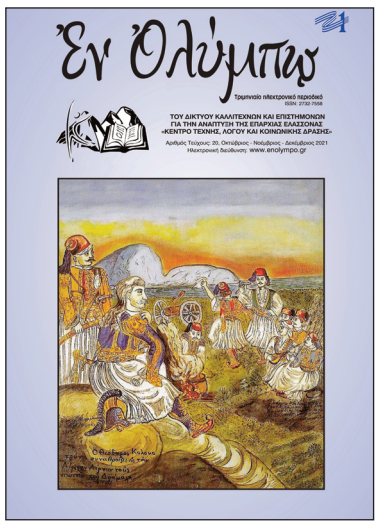

- Εισαγωγή, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 3
- Σπαρτιάτισσες... και Σπαρτιάτες του 1821, *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 4
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ* ....σελ. 5
- Η επέτειος της 6ης Οκτωβρίου 1912, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ* ....σελ. 6
- Η ναυμαχία του Ναυαρίνου (8/20*1 Οκτωβρίου 1827), *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 8
- Ελληνικά βουνά, *του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα, ποιητή μέλος της ΕΛΒΕ* ....σελ. 9
- 17η Νοέμβρη 1973, της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού ....σελ. 10
- Τα ψηλά δένδρα, *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 11
- Πόλεις της Περραιβίας, *του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα* ....σελ. 12
- Περραιβία: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, *του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* ....σελ. 13
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), *του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»* ....σελ. 14
- Θεόφιλος Κεφαλάς-Χατζημιχαήλ (Ο Θεόφιλος), *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 15
- Η Αναδυομένη Φρύνη – Κνιδία Αφροδίτη, *της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής, προέδρου της ΕΛΒΕ* ....σελ. 17
- Αρχή της Ινδίκτου, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* ....σελ. 18
- Λυπημένη μουσική, *της Θεοδώρας Τσακιρίδη, μαθηματικό* ....σελ. 18
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, *του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου* ....σελ. 19
- Τα γιατροσόφια της γιαγιάς Γούλαινας της Αζώρου, *του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα* ....σελ. 21
- Χωρίς κάλαντα, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 22
- Χριστούγεννα «στον πάγο», *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 22
- Χριστουγεννιάτικο καράβι, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 22
- Δύο Χριστουγεννιάτικα έθιμα της Δολίχης: «Ο Κόλιντρας» και «Τα Μπαμπαλιούρια», *του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου, Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* ....σελ. 23
- Στα φανάρια, *της Ευδοκίας Ποιμενίδου-Χατζηδημητρίου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού* ....σελ. 24
- Όταν η λύπη τρώει στο τραπέζι μου... η χαρά περιμένει στην πόρτα μου», *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 25
- Το σπίτι μου το πατρικό, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 25

Β΄ ΜΕΡΟΣ

- 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 26
- Λεύκωμα, «Του Ολύμπου το '21 - 200 χρόνια μετά» ....σελ. 27
- Αγωνιστές στην περιοχή της Θεσσαλίας και του Ολύμπου πριν, κατά την επανάσταση του 1821 και μέχρι να απελευθερωθεί όλη η Ελλάδα, *του Γκουντούρα Νικολάου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού* ....σελ. 66
- Μια συμπλοκή Αλβανών και κλεφταρματωλών το 1745, *του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»* ....σελ. 94
- Οι Ήρωες της Ελασσόνας στην Εθνική Παλιγγενεσία, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* ....σελ. 95
- Ο χορός των αγαλμάτων, Μαρία Παπακωνσταντίνου, γιατρού ....σελ. 96
- Νίκος Τσάρας (Νικοτσάρας), *του Ιωάννη Δαρή, Θεολόγου - Αστυνομικού* ....σελ. 97
- Γεωργάκης Ολύμπιος: «Ο αγωνιστής την ελευθερία ή την κερδίζει μαχόμενος ή την καθαγιάζει πεθαίνοντας», *του Ιωάννη Δαρή, Θεολόγου - Αστυνομικού* ....σελ. 99
- Γεωργάκης Ολύμπιος, *του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α* ....σελ. 108
- Γεωργάκης Ολύμπιος "Ο σταυραετός του Ολύμπου", *του Τζημάλα Ξενοφώντα, μαθητή* ....σελ. 113
- Χριστόφορος Περραιβός, *του Δημήτρη Ντάλλα* ....σελ. 119
- Στον Χριστόφορο Περραιβό, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικό παραγωγό* ...σελ. 119
- Β΄ ΙΩΣΗΦ ΡΩΓΩΝ: «Από το χέρι που οδηγεί την πίστη», του Θανάση Νούσια,τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής, αστυνομικού ....σελ. 120
- Στον Όλυμπο, του Γιώργου Σαράτση, *γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* ....σελ. 121
- Η κηδεία του Μάρκου Μπότσαρη, του Γιώργου Σαράτση, *γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* σελ. 121
- Έκθεση ζωγραφικής των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων Ελασσόνας ....σελ. 122

Γ' ΜΕΡΟΣ
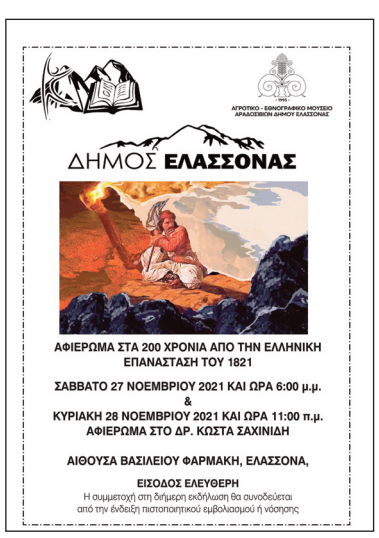
- Πρόγραμμα εκδήλωσης ....σελ. 129
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Ελένη Μπλιούμη, εκπαιδευτικός Πρόεδρος του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας* ....σελ. 131
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Θωμάς Ν. Λιόλιος, Φιλολόγος, Πρόεδρος του Α.Ε.Μ.Α.*σελ. 132
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Αυδίκος Ευάγγελος, τέως Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* ....σελ. 133
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Κων/νος Γκιζιάκης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά* ....σελ. 134
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Μηνάς Αλ. Αλεξιάδης,Ομότιμος Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίτιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου* ....σελ. 136
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Γεώργιος Αικατερινίδης, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, επίτιμος Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης & τέως Διευθυντής ερευνών στο Κέντρο Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών* ....σελ. 137
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Σιγάλας Ιω., Παιδοψυχίατρος, Ψυχοθεραπευτής* .....σελ. 138
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Σταύρος Σαχινίδης, Οικονομολόγος* ....σελ. 139